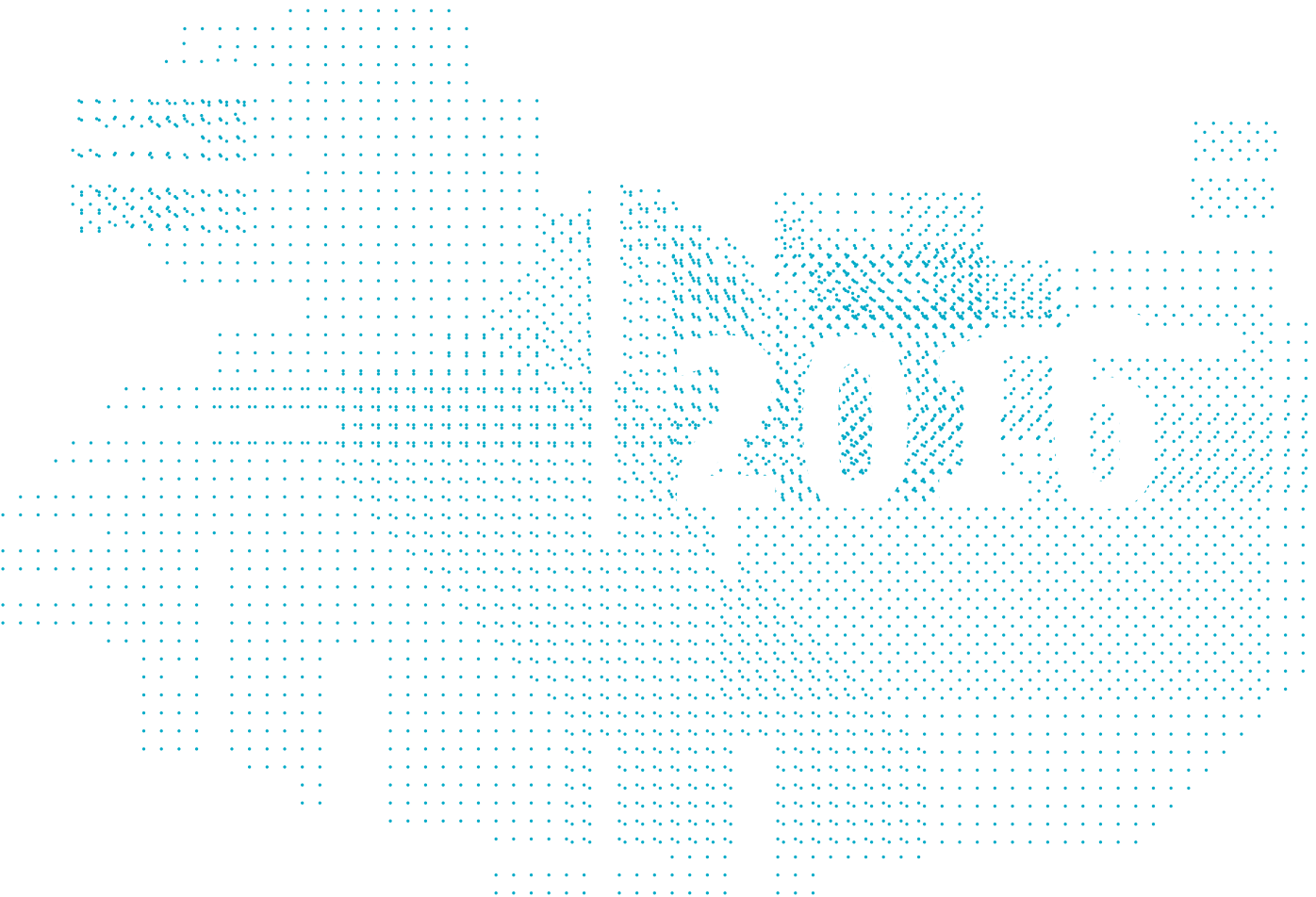

2016

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE 2016

INSTYTUT SPRAW
PUBLICZNYCH

Spis treści

Działalność ISP w 2016 roku

O Fundacji	2
Program Europejski	5
Program Społeczeństwo i Demokracja	10
Program Polityki Migracyjnej	17
Obserwatorium Równości Płci	23
Program Społeczeństwa Cyfrowego	28
Dział Publikacji	30
Nagroda im. Jerzego Zimowskiego	31
Aneks – projekty 2016	33

O Fundacji

Fundacja Instytut Spraw Publicznych (ISP) jest jednym z wiodących polskich think tanków, niezależnym ośrodkiem badawczo-analitycznym. ISP powstał w 1995 roku. Poprzez prowadzenie badań, przygotowywanie ekspertyz i rekomendacji dotyczących podstawowych kwestii życia publicznego służy obywatelowi, społeczeństwu i państwu. ISP współpracuje z ekspertami i badaczami z polskich i zagranicznych ośrodków naukowych. Wyniki projektów badawczych prezentowane są na konferencjach i seminariach oraz publikowane w formie książek, raportów, komunikatów i rozpowszechniane wśród posłów i senatorów, członków rządu i administracji, w środowiskach akademickich, a także wśród dziennikarzy i działaczy organizacji pozarządowych. ISP działa aktywnie na forum międzynarodowym, będąc członkiem wielu sieci i stowarzyszeń. Instytut jest jednym z założycieli i członków organizacji PASOS (Policy Association for an Open Society), zrzeszającej 41 think tanków z krajów Europy Środkowo- Wschodniej i Centralnej Azji.

Cele statutowe:

- rozwój wiedzy i umiejętności w dziedzinach istotnych z punktu widzenia modernizacji oraz rozwoju państwa,
- wspieranie reform i modernizacja struktur organizacyjnych państwa,
- tworzenie mechanizmów i instytucji sprzyjających prowadzeniu skutecznej polityki społecznej,
- rozwój form i instytucji umożliwiających skuteczny wpływ obywateli na sposób gospodarowania środkami publicznymi,
- popularyzacja celów i założeń reform politycznych i gospodarczych,
- reformy i skuteczne funkcjonowanie systemu nauki i szkolnictwa wyższego,
- rozwój współpracy środowisk twórczych w oparciu o dorobek intelektualny nauk społecznych,
- tworzenie i wprowadzanie nowoczesnych, przejrzystych i stabilnych rozwiązań prawnych niezbędnych dla rozwoju kraju,
- integrowanie i aktywizacja społeczności lokalnych,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego,
- wypracowanie długofalowej wizji polskiej polityki zagranicznej i przyczynianie się do integracji europejskiej.

Programy

- Program Europejski
- Program Społeczeństwo I Demokracja
- Program Polityki Migracyjnej
- Obserwatorium Równości Płci
- Program Społeczeństwa Cyfrowego

Rada Fundacji

- prof. Marcin Król, przewodniczący
- Jerzy Baczyński
- Igor Chalupec
- prof. Katarzyna Chałasińska-Macukow
- prof. Małgorzata Fuszara
- prof. Danuta Hübner
- Jarosław Kurski
- prof. Wojciech Sadurski
- Andrzej Topiński

Zarząd

- dr Jacek Kucharczyk, prezes Zarządu
- dr Agnieszka Liszka-Dobrowolska
- dr hab. Beata Łaciak

Rada Programowa

- dr Henryka Bochniarz
- Włodzimierz Cimoszewicz
- Mikołaj Dowgielewicz
- Andrzej Klesyk
- prof. Joanna Kurczewska
- prof. Zdzisław Mach
- prof. Marcin Matczak
- prof. Elżbieta Matynia
- dr Maria Pasło-Wiśniewska
- Włodzimierz Paszyński
- prof. Józef Pinior
- prof. Monika Płatek
- prof. Adam Daniel Rotfeld
- prof. Andrzej Rychard
- prof. Irena Rzeplińska
- Tomasz Sielicki
- dr Joanna Staręga-Piasek
- prof. Magdalena Środa
- prof. Mirosław Wyrzykowski

Działalność ISP w 2016 roku

ISP 2016 w liczbach

45 projektów

 44 publikacje

40 konferencji,
seminariów i debat

 25 szkoleń
i warsztatów

3700 komentarzy i wzmianek
w mediach drukowanych
i elektronicznych

 28 filmów,
710 godzin wyświetleń

3200 pobrań
publikacji

Program Europejski

Program Europejski ISP bada i analizuje polską politykę europejską i zagraniczną oraz monitoruje działalność instytucji unijnych.

Tematy	Rok 2016 w liczbach
<ul style="list-style-type: none"> • Polityka wschodnia • Aktualne wyzwania w polityce europejskiej • Stosunki polsko-niemieckie 	<ul style="list-style-type: none"> • 14 realizowanych projektów • 17 uzyskanych grantów • 13 publikacji • 13 konferencji i seminariów

Polityka wschodnia

W związku z trwającym konfliktem na Ukrainie i agresywną polityką Moskwy Program Europejski ISP obserwował rozwój sytuacji i proponował konkretne rozwiązania. Kontynuowaliśmy badania opinii publicznej i badania jakościowe: m. in. we współpracy z Fundacją Bertelsmanna zapytaliśmy ogół niemieckiego społeczeństwa o ocenę globalnej roli Rosji. Część pytań została powtórzona z badania z roku 2012 i 2015, co pozwoliło zauważyć dynamikę zmian.

Monitorowaliśmy sytuację ukraińskiego społeczeństwa obywatelskiego w kraju i za granicą m. in. zbadaliśmy zaangażowanie Ukraińców trwale lub czasowo mieszkających w Polsce i Niemczech w działania na rzecz ich kraju i rodaków. Przygotowaliśmy rekomendacje, jak rządy Polski i Niemiec oraz organizacje pozarządowe mogą skuteczniej wzmacniać ukraińskie społeczeństwo obywatelskie. Zbadaliśmy także potrzeby wewnętrznych uchodźców na Ukrainie - opisaliśmy stan obecny oraz oczekiwania wobec partnerów w Unii Europejskiej. Raport z badań ukaże się w drugim kwartale 2017 roku.

Innym obszarem naszych zainteresowań badawczych była rosyjska i chińska *soft power* i jej wpływ na różne obszary życia społecznego w naszym regionie Europy, ze szczególnym uwzględnieniem takich zjawisk jak populizm, prawicowy ekstremizm i eurosceptycyzm.

Wykorzystaliśmy doświadczenie ISP w organizowaniu wizyt studyjnych dla aktywistów i analityków z Europy Wschodniej – przeprowadziliśmy w Polsce szkolenia dla Rosjan na temat wyborów lokalnych oraz na Ukrainie dla samorządowców i działaczy pozarządowych na temat partycypacji publicznej. W czerwcu gościliśmy jako *research fellow* ukraińskiego analityka z think tanku Europejski Dialog.

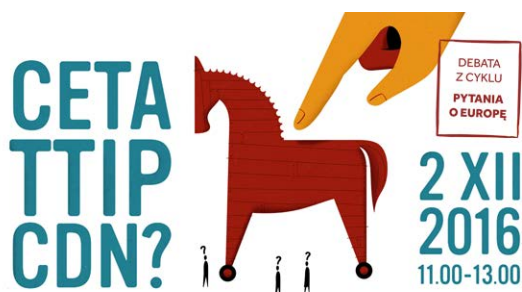
Aktualne wyzwania w polityce europejskiej

Unia Europejska zмага się z kolejnymi kryzysami. Poza bieżącym monitoringiem rozwoju sytuacji w 2016 roku realizowaliśmy konkretne działania, mające na celu wypracowanie pomysłów rozwiązań niektórych z nich oraz inspirowanie debaty publicznej w Polsce na ten temat.

włoskie i polsko-francuskie na ten temat.

Do dyskusji o stanie Europy włączaliśmy nie tylko ekspertów, ale także szeroką opinię publiczną. We współpracy z Fundacją im. Friedricha Eberta zorganizowaliśmy sześć otwartych debat z cyklu „Pytania o Europę”. Ich tematem były Brexit, demokracja w Unii Europejskiej i referenda (*referendokracja*), kontrowersyjne umowy handlowe UE z Kanadą i USA oraz walka europejskich miast ze smogiem.

W związku z rosnącym sceptycyzmem wobec integracji europejskiej zapoczątkowaliśmy wspólnie z partnerami z Czech, Węgier, Słowacji, Austrii i Niemiec badania nastawienia młodych Europejczyków w tych krajach do Unii Europejskiej i demokracji. Badanie ich opinii zrealizowaliśmy na początku 2017 roku.

W ostatnim etapie walki wyborczej w Stanach Zjednoczonych opublikowaliśmy natomiast wyniki badań [Relacje transatlantyckie po konflikcie rosyjsko-ukraińskim](#) na temat stanu relacji transatlantyckich, w których sposób szczególnie szukaliśmy odpowiedzi na pytanie, czy relacje te uległy zmianom na skutek

agresywnej polityki Moskwy w ostatnich latach. Dyskusje poświęcone temu zagadnieniu zorganizowaliśmy w Warszawie i Berlinie.

Stosunki polsko-niemieckie

W 2016 roku obchodziliśmy Jubileusz podpisania Polsko-Niemieckiego Traktatu o Dobrym Sąsiedztwie i Przyjaznej Współpracy z 1991 roku. ISP, który od lat monitoruje rozwój relacji polsko-niemieckich, cały rok organizował wydarzenia i przedstawiał podsumowania ćwierćwiecza wzajemnych stosunków oraz formułował plany na przyszłość. W lutym opublikowaliśmy analizę [Polskie i niemieckie interpretacje wyzwań w polityce bezpieczeństwa](#) autorstwa dr Agnieszki Łady wskazującą podobieństwa i różnice w polskich i niemieckich interpretacjach w polityce bezpieczeństwa, która w związku ze szczytem NATO w Warszawie była jednym z kluczowych tematów debaty publicznej dotyczącej zagadnień międzynarodowych. W przeddzień spotkania ministrów obrony państw NATO zorganizowaliśmy na ten temat debatę z udziałem wiceministra obrony narodowej Tomasza Szatkowskiego, Ambasadora RFN w Polsce Rolfa Nikela oraz ekspertów z Polski i Niemiec. W marcu podjęliśmy kolejny temat, będący wyzwaniem dla Unii Europejskiej – jak zachęcić wykwalifikowanych migrantów z krajów trzecich do przyjazdu do UE. Zorganizowaliśmy konferencję, na której swoje propozycje przedstawiali wiceministrowie z Polski i Niemiec. Równolegle, rozpoczęliśmy badania w terenie na temat strategii wobec migrantów w Polsce i Niemczech. Publikacja z wynikami ukazała się na początku 2017 roku i zaprezentowana została w Ambasadzie Niemiec.

Jubileusz był też okazją do powtórzenia polsko-niemieckich badań wizerunkowych w serii „Barometr Polska-Niemcy”, które pokazują, jak na przestrzeni lat zmieniają się wzajemne oceny Polaków i Niemców na temat kraju sąsiada i jego społeczeństwa. Wyniki zaprezentowaliśmy wspólnie Fundacją Konrada Adenauera tuż przed wizytą prezydenta Andrzeja Dudy w niemieckiej stolicy.

Kierownik Programu dr Agnieszka Łada przebywała w okresie grudzień 2016 – styczeń 2017 w niemieckim think tanku Stiftung Wissenschaft und Politik, badając wpływ obecnych polsko-niemieckich relacji politycznych na kontakty gospodarcze. Została również powołana do polsko-niemieckiej grupy refleksyjnej – grupy ekspertów spotykającej się dwa razy w roku na zaproszenie polskiego i niemieckiego ministerstwa spraw zagranicznych.

Podsumowaliśmy także polityczną agendę relacji polsko-niemieckich, której realizację monitorujemy w ramach serii „Slogany czy konkrety?” Rozmowy z ekspertami w obu krajach pozwoliły dokonać ewaluacji stworzonej z okazji 20-lecia podpisania Traktatu listy projektów. Zbadaliśmy też, jak kształtuje się nauczanie i nauka języka niemieckiego w Polsce. Na początku 2017 roku ukazał się raport z badań, wskazujący, że zainteresowanie tym językiem w Polsce spada. Sformułowane rekomendacje wskazują, jak można poprawić tę sytuację.

Wydarzenia

- Konferencja „Brain drain – brain gain – brain exchange. Migranci wykwalifikowani w Polsce i Niemczech”, Warszawa, 3 marca
- Prezentacja książki „Diverging Voices, Converging Policies: The Visegrad States’ Reactions to the Russia-Ukraine Conflict”, Warszawa, 11 marca
- Debata „Czy potrzebujemy Wielkiej Brytanii w UE? Brexit z perspektywy Polski, Niemiec i Wielkiej Brytanii”, Warszawa, 11 kwietnia
- Debata „Warszawa/Berlin. Miasta (w) relacji”, Warszawa, 7 maja
- Seminarium „Ukraińcy w Polsce i w Niemczech Odpowiedź na rewolucję godności i wojnę”, Warszawa, 24 maja
- „Barometr Polska – Niemcy 2016 Polacy i Niemcy o sobie nawzajem i wzajemnych relacjach 25 lat po podpisaniu Traktatu”, Warszawa, 14 czerwca
- Debata „Deutsch-Polnischen Barometers 2016. Deutsch-Polnische Wahrnehmung 25 Jahre nach der Unterzeichnung des Vertrages, Berlin, 15 czerwca
- Debata, „Unia Europejska. Reorganizacja. Jak wymyślić UE na nowo?”, Warszawa, 1 września
- „New Pact for Europe – warsztaty eksperckie”, Warszawa, 2 września
- „New Pact for Europe – warsztaty eksperckie włosko-polskie”, Rzym, 24-25 listopada
- „Debata „Czy jest się czego bać? Europa patrzy na wybory w USA”, Warszawa, 28 września
- „Referendokracja - czy referenda wzmocnią czy osłabią europejską demokrację?” Warszawa, 21 października
- Debata CETA, TTIP cdn?, Warszawa, 2 grudnia

Publikacje

- Aleksander Fuksiewicz, Agnieszka Łada, Łukasz Wenerski, [*Transatlantic relations after the Russia-Ukraine conflict. Assessments and expectations of the expert communities in Poland, Germany and the US*](#) Analyses & Opinions No. 22 /148
- Michał P. Garapich, [*Brexit – fakty, mity, liczby*](#)
- Agnieszka Łada [*Slogany czy konkrety? Plany polsko-niemieckiej współpracy z okazji 20. lecia podpisania traktatu – spojrzenie po pięciu latach*](#), Analizy i Opinie nr 147
- Agnieszka Łada [*Referendokracja. Czy referenda uczynią Unię Europejską bardziej demokratyczną?*](#)
- Agnieszka Łada, współpraca: Jacek Kucharczyk, Gabrielle Schöler [*Barometr Polska – Niemcy 2016*](#)
- Agnieszka Łada, Katrin Böttger (red.) [*#EngagEUkraine. Zaangażowanie społeczne Ukraińców w Polsce i w Niemczech*](#)
- Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, Gabrielle Schöler, Łukasz Wenerski [*Nadszarpnięte partnerstwo. Niemcy o Rosji i obecnej polityce rosyjskiej*](#)
- Agnieszka Łada [*Polskie i niemieckie interpretacje wyzwań w polityce bezpieczeństwa*](#)
- Piotr Maciej Kaczyński [*CETA i TTIP zderzenie z nową rzeczywistością polityczną Zachodu*](#)
- Jacek Kucharczyk (red.) [*Relacje transatlantyckie po konflikcie rosyjsko-ukraińskim*](#)
- Agnieszka Łada, [*Polskie i niemieckie interpretacje wyzwań w polityce bezpieczeństwa*](#)

- Aleksander Fuksiewicz, *Raport Instytutu Spraw Publicznych dla Fundacji im. Heinricha Bölla dotyczący możliwości zaangażowania Fundacji w krajach bałtyckich*, (niepublikowane)
- Aleksander Fuksiewicz, *Green parties in the Baltic states. What's at stake?*, (niepublikowane)

Zespół

dr Agnieszka Łada (kierownik programu/starszy analityk), Aleksander Fuksiewicz (koordynator projektów/analityk), Łukasz Wenerski (koordynator projektów/analityk), Andriy Kornichuk (ekspert)

Program Społeczeństwo i Demokracja

Program koncentruje się na problematyce społeczeństwa obywatelskiego oraz działa na rzecz umacniania praw obywateli, państwa prawa oraz sprawnej, przejrzystej i przyjaznej dla obywatela administracji publicznej. Jego misją jest podejmowanie działań na rzecz promocji aktywnych postaw obywatelskich, wzmacniania sektora pozarządowego i rozwoju współpracy między obywatelami a władzami publicznymi.

Tematy	Rok 2016 w liczbach
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonowanie systemu demokratycznego w Polsce i Europie Dialog obywatelski i rozwój trzeciego sektora Dialog społeczny i stosunki pracy Polityka społeczna i spójność społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> 17 realizowanych projektów 8 uzyskanych grantów 16 publikacji 12 konferencji i seminariów

Funkcjonowanie systemu demokratycznego w Polsce i Europie

Istotnym zagadnieniem dla Programu Społeczeństwa i Demokracji w 2016 roku były różne aspekty funkcjonowania ustroju demokratycznego w Polsce oraz w Europie. ISP był jednym z współtwórców koalicji organizacji pozarządowych zainteresowanych konstytucyjnymi rozwiązaniami funkcjonowania państwa, która powołała do życia Obserwatorium Demokracji oraz pomysłodawcą portalu internetowego <http://obserwatoriumdemokracji.pl> administrowanego obecnie przez Fundację im. Stefana Batorego. Celem tego narzędzia jest przyglądanie się bieżącym zmianom prawnym i systemowym dotyczącym ustroju konstytucyjnego państwa i poszanowania dla praw przysługujących jego obywatelom. Refleksji na sytuację instytucji służących ochronie praw obywatelskich w Polsce poświęciliśmy debatę „Dlaczego potrzebujemy Rzeczników Praw Obywatelskich we Współczesnej Europie” z udziałem ombudsmenów z pięciu europejskich państw, w tym z Polski.

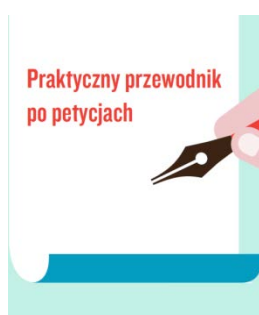

Jednym z ważnych obecnie wyzwań jest wzrastająca nieufność mieszkańców poszczególnych państw do demokracji przedstawicielskiej oraz tradycyjnych form prowadzenia polityki. Sprzyja to zwiększeniu zainteresowania ruchami populistycznymi,

wzrostowi znaczenia nacjonalizmów i eurosceptycyzmu. Przyczynom tych zjawisk w państwach

naszego regionu poświęciliśmy międzynarodowe seminarium „Populiści i demagodzy. Czym nas u/z-wodzą?”. Jednym z aspektów omawianych podczas seminarium był wpływ Rosji na rozprzestrzenianie się populizmu w Europie oraz rozbijanie spójności wewnętrznej europejskiej. Zastanawialiśmy się również, jakie konkretne rozwiązania w obecnej sytuacji może zaproponować społeczeństwo obywatelskie i jakich działań potrzebujemy, by przeciwdziałać zidentyfikowanemu trendowi.

Ważną dla PSiD kwestią jest wzrost zainteresowania poglądami nacjonalistycznymi i populizmem w Polsce, szczególnie wśród ludzi młodych. Zjawisko to rodzi potrzebę formułowania narracji przeciwnych oraz szkolenia aktywistów społecznych i edukatorów w umiejętności przeciwstawiania się populistycznym poglądom. Wspólnie z partnerami z sześciu krajów europejskich opracowaliśmy projekt „Counter-Narrative Anti-Diversity Rhetoric in the EU (CADivEU)” w ramach konkursu Komisji Europejskiej. Z partnerami z Czech, Słowacji i Węgier przygotowaliśmy również projekt złożony do Funduszu Wyszehradzkiego, dotyczący aktywności obywatelskiej młodych ludzi w krajach regionu. Chcemy poznać lepiej przyczyny podejścia do demokracji i zaangażowania w funkcjonowanie jej procedur występujące wśród najmłodszych Polaków oraz wypracować w dalszej perspektywie rozwiązania systemowe, które pozwolą odpowiedzieć na zidentyfikowane potrzeby. Oba projekty czekają na rozstrzygnięcie. Przeprowadziliśmy ponadto analizę nastrojów populistycznych i ksenofobicznych w Polsce. W ramach międzynarodowego przedsięwzięcia koordynowanego przez Londyński think-tank DEMOS, w sześciu krajach: Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Hiszpanii, Szwecji i Polsce zrealizowaliśmy badanie, które pokazuje, jak „polityka oparta na strachu” wzmacnia poparcie dla populistycznych i skrajnie prawicowych partii politycznych. Efektem badania jest raport [Nothing to fear but fear itself?](#) szeroko komentowany w debacie publicznej we wszystkich sześciu krajach, które poddano badaniu.

Poprawie stanu demokracji w Polsce może służyć zwiększenie roli samych obywateli w procesach podejmowania decyzji oraz umożliwienie im korzystania z posiadanych praw i wpływania na działania administracji publicznej różnych szczebli. Eksperti PSiD prowadzili monitoring ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach w celu analizy wdrażania zapisów tego aktu prawnego w pierwszych latach jego funkcjonowania oraz poznania praktyki stosowania nowych przepisów przez podmioty, instytucje rozpatrujące petycje, jak i składających je obywateli. Równolegle, we współpracy z Kancelarią Senatu i Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich prowadziliśmy kampanię informacyjną „PETYCJA □ TWOJE PRAWO”, służącą upowszechnianiu wiedzy o ustawie o petycjach oraz jej praktycznego stosowania. Opublikowaliśmy [Raport podsumowujący monitoring wdrażania ustawy o petycjach](#), poradnik [Praktyczny przewodnik po petycjach](#) oraz wspólnie z Kancelarią Senatu RP zorganizowaliśmy konferencję upowszechniającą rezultaty naszych działań.

ISP kontynuował wieloletnie działania na rzecz zwiększenia możliwości korzystania obywateli z przysługujących im praw. W ramach Programu „Wspieranie Organizacji Pozarządowych 2016 –

System nieodpłatnej pomocy prawnej wymaga zmian, bo jest:

Nieskuteczny
- w pierwszych trzech kwartałach 2016 roku z usług systemu skorzystało mniej niż 3% osób uprawnionych

Niepowszechny
- uprawnionych do korzystania z jego usług jest niecała 1/3 dorosłych Polaków

Nieefektywny
- średnio dziennie jeden punkt pomocy prawnej świadczy tylko jedną usługę, której koszt to ok. 240 złotych*

*dane z monitoringu funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej ISP

PODPISZ PETYCJĘ
w sprawie zmian w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej

Obywatel i Prawo” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności ISP nadal prowadził i aktualizował stronę internetową www.obywateliprawo.pl. Pod koniec roku przeprowadziliśmy pierwsze podsumowanie działania ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Wykazało ono, że obowiązujący w Polsce system nieodpłatnej pomocy prawnej jest nieskuteczny i nieużyteczny. Nie jest też powszechny - uprawnionych do korzystania z jego usług jest niecała 1/3 dorosłych Polaków, a wiele osób potrzebujących pomocy jest jej pozbawionych. [*Raport końcowy z monitoringu funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej*](#) zawiera rekomendacje, w jaki sposób należy usprawnić działanie systemu. Przygotowaliśmy również petycję do ministra sprawiedliwości, zawierającą konkretne propozycje zmian w ustawie.

Odwróceniu negatywnych trendów związanych z brakiem zaufania do demokracji przedstawicielskiej może także służyć zwiększenie przejrzystości działających w jej ramach procedur oraz udostępnienie obywatelom mechanizmów, pozwalających patrzeć władzy na ręce. Przykładem działania ISP skierowanego na ten cel był monitoring finansowania lokalnych wyborów samorządowych w Polsce, Słowacji i Słowenii (odbyły się jesienią 2014 roku). W jego efekcie powstały – publikacja podsumowująca ekspertyza porównawcza [*Transparency of financing local politics in Poland, Slovakia and Slovenia*](#) prezentująca rozwiązania systemowe w zakresie kontroli finansowania polityki oraz doświadczenia praktycznego ich zastosowania z trzech krajów. Tematowi poświęciliśmy również międzynarodową konferencję, zorganizowaną z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE. Wypracowane rekomendacje zmian systemowych eksperci PSiD upowszechniali podczas kilku innych konferencji i spotkań z ekspertami i decydentami.

PIENIĄDZE I POLITYKA NA SZCZĘBLU LOKALNYM

RAPORT Z MONITORINGU FINANSOWANIA
SAMORZĄDOWEJ KAMPANII WYBORCZEJ 2014

Paulina Sobieszek-Penczel
Filip Pazderski

INTELEKT SPRAW
POLITYCZNYCH

Istotnym zagadnieniem podejmowanych przez nasz zespół jest także przejrzystość życia publicznego w kontekście przeciwdziałania korupcji. Jednym z pilniejszych wyzwań jest nieobecność w Polsce systemowych rozwiązań umożliwiających ochronę sygnalistów –osób, które ujawniają w miejscu pracy sytuacje związane z naruszeniem obowiązujących przepisów, konfliktem interesów lub korupcją. Jest to wciąż zjawisko słabo w Polsce rozpoznane. W odpowiedzi na to wyzwanie w 2016 roku zrealizowano cykl pilotażowych szkoleń dla urzędników. Dotyczyły one tematyki informowania o nieprawidłowościach w miejscu pracy i ochrony sygnalistów. Uczestnicy na konkretnych kazusach rozważali najważniejsze dylematy związane z sygnalizowaniem, zostali zapoznani z bieżącymi rozwiązaniami prawnymi dotyczącymi informowania o nadużyciach w Polsce i za granicą, a także wzięli udział w konsultowaniu wewnętrznej procedury informowania o nieprawidłowościach w ich instytucji.

Dialog obywatelski i rozwój trzeciego sektora

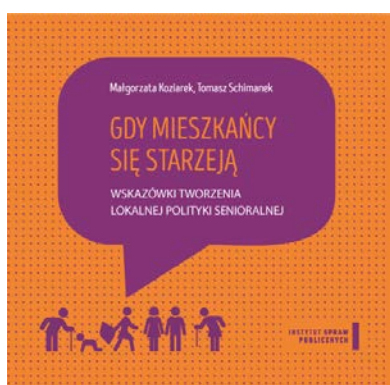
Rok 2016 rozpoczął się zainicjowaniem przez Pełnomocnika Rządu ds. Społeczeństwa Obywatelskiego i Równego Traktowania prac nad nowym programem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz propozycją powołania do życia nowej centralnej agencji podległej bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów, odpowiedzialnej za realizację działań rządu związanych z funkcjonowaniem sektora pozarządowego. Pełnomocnik powołał do tych prac zespoły eksperckie, w jednym z nich był również analityk ISP, Filip Pazderski. Kolejne miesiące roku nie przyniosły rezultatów tych prac, a opublikowany w końcu roku projekt ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego nie był konsultowany w grupie ekspertów. Pojawiły się niepokojące dla NGOs zjawiska - nagonka mediów publicznych

skierowana przeciw wybranym fundacjom, przypadki unieważniania konkursów przez agendy administracji centralnej bez podania przyczyny, wybieranie oferentów z naruszeniem obowiązujących regulaminów konkursowych, czy bezpodstawne przypadki zrywania umów na realizację zadań publicznych w trakcie ich realizacji. Wydarzenia te skłoniły nas do zorganizowania debaty „Trzeci Sektor pod presją”. Towarzyszyło jej wydanie [Indeksu poziomu rozwoju i stabilności organizacji pozarządowych w Polsce w roku 2015](#) w ramach corocznego badania CSO Sustainability Index na zamówienie USAID.

W kolejnej edycji CSO Sustainability Index 2016 zorganizowaliśmy panel ekspercki, którego wyniki, uzupełnione o dane pochodzące z innych badań i analiz posłużyły do opracowania wstępnej wersji raportu dotyczącego stabilności sektora pozarządowego w Polsce w roku 2016.

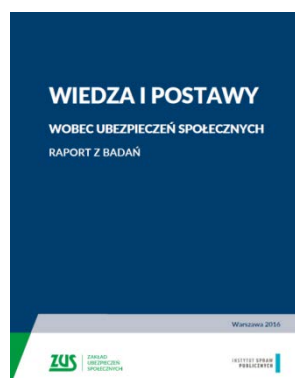
Polityka społeczna i spójność społeczna

Program kontynuował prace związane z problematyką wyzwań demograficznych. Proces starzenia się ludności jest zjawiskiem od dawna dostrzeganym przez ekspertów i praktyków, w rzeczywistości jednak wiele samorządów, szczególnie mniejszych ośrodków miejskich i wiejskich, nie jest na to zjawisko przygotowana. Stoją one przed zadaniem zbudowania spójnych i zintegrowanych systemów wsparcia osób starszych i ich rodzin. ISP włączył się w pomoc samorządom w budowaniu spójnej i całościowej polityki wspierania seniorów m. in. poprzez wypracowanie modelu domu dziennego pobytu dla osób starszych w Płońsku metodą partycypacyjną z udziałem seniorów, animatorów i lokalnych instytucji. Model ten opisaliśmy w publikacji [Gdy mieszkańcy się starzeją. Wskazówki tworzenia lokalnej polityki senioralnej](#). Doświadczenia z Płonia i publikację szeroko upowszechniliśmy wśród polskich samorządów.

Podjęmowaliśmy także problematykę zabezpieczenia społecznego w miejscu pracy i systemu emerytalnego. W 2016 roku w PSiD zakończyliśmy dwuletni projekt PROWELFARE, którego liderem był brukselski think-tank European Social Observatory, a ponadto brało w nim udział 10 innych ośrodków badawczych z dziewięciu unijnych krajów. Jego przedmiotem jest analiza rozwiązań z zakresu *occupational welfare*, czyli instrumentów zabezpieczenia społecznego związanych z miejscem pracy i zatrudnieniem. Jest to nie tylko nowy temat w Polsce, czy szerzej nawet w nowych krajach UE, ale również dotyczy instrumentów występujących jedynie w formie załączkowej w postaci np. pracowniczych programów emerytalnych, czy funduszu pracowniczych świadczeń socjalnych. W maju 2016 podczas międzynarodowej konferencji w Warszawie dyskutowaliśmy o możliwościach wprowadzenia instrumentów zabezpieczenia społecznego w miejscu pracy z przedstawicielami polskich pracodawców, związków zawodowych i Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Podczas konferencji podsumowującej w listopadzie, która odbyła się w Brukseli, upowszechniana była przekrojowa analiza poszczególnych krajów.

W 2016 roku PSiD przeprowadził drugą edycję badania wizerunku i funkcjonowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, która stanowiła kontynuację badania panelowego realizowanego w grupie liderów opinii zainicjowanego na przełomie 2013 i 2014 roku. Indeks oceny funkcjonowania ZUS utworzony w oparciu o to badanie stał się jednym ze wskaźników realizacji Strategii Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a samo badanie jednym z głównych

instrumentów ewaluacji funkcjonowania tej instytucji. Strategiczna współpraca między ZUS i ISP jest szczególnie ciesząca ze względu na skalę oddziaływania tej instytucji na zachowania ubezpieczeniowe Polaków. Zbadaliśmy też wiedzę Polaków o systemie zabezpieczenia społecznego - zaznajomienie społeczeństwa z ubezpieczeniami społecznymi jest niewielkie przy jednocześnie silnie ugruntowanej negatywnej postawie wobec ZUS. Wskazuje to na podejmowanie decyzji o ubezpieczeniu społecznym przede wszystkim w oparciu o czynniki emocjonalne i stereotypy. Jedną z kluczowych rekomendacji badania było zintensyfikowanie działań edukacyjnych i informacyjnych o systemie zabezpieczenia społecznego, jego zaletach oraz konsekwencjach nieoszczędzania na starość. Znaczna część badania została włączona do

Zielonej Księgi przygotowanej przez ZUS w ramach Przeglądu systemu emerytalnego w Polsce, a samo badanie było jednym z głównych punktów odniesienia dla formułowania rekomendacji zawartych w Białej Księdze opracowanej przez ZUS.

Kontynuowaliśmy realizację międzynarodowego badania lokalnych i narodowych mechanizmów finansowych związanych z tzw. inwestycjami społecznymi m.in. skierowanych na rozwiązywanie problemów społecznych w innowacyjny sposób) w ramach projektu „Innovative Social Investment: Strengthening communities in Europe (InnoSI)”. Rolą ISP było upowszechnienie wypracowanych w oparciu o wyniki badań modelowych rozwiązań. Działania wpisują się w cele unijnych dokumentów programowych – strategii Europa 2020 oraz Aktu o Jednolitym Rynku. Eksperti PSiD przeprowadzili konsultacje z decydentami zajmującymi się wybranym obszarem polityki publicznej (aktywizacją osób starszych) i w oparciu o ich wyniki opracowali plan działań upowszechniających. W ich trakcie planujemy w 2017 roku podjąć pracę z przedstawicielami odpowiednich jednostek administracji centralnej i samorządowej, skierowaną na wypracowanie pomysłów na to, jak filozofię inwestycji społecznych można zastosować do rozwiązywania problemów osób starszych.

Wróciliśmy także do problematyki osób z niepełnosprawnościami. Poziom wdrożenia wielu standardów międzynarodowych dotyczących praw osób z niepełnosprawnościami (m.in. wyrażonych w Międzynarodowej Konwencji dot. Praw Osób Niepełnosprawnych) wciąż pozostawia w Polsce wiele do życzenia. Na zmianę tej sytuacji skierowany jest projekt systemowy realizowany przez Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych. ISP przygotował dla PFON dwie ekspertyzy, na podstawie analizy uwzględnienia sytuacji osób niepełnosprawnych w ogólnopolskich i samorządowych programach i politykach publicznych. Podjęliśmy również rzadko pojawiający się w debacie publicznej temat sytuacji i potrzeb rodziców z niepełnosprawnościami. Planujemy zbadać bariery w realizacji ról macierzyńskich i ojcowskich przez osoby niepełnosprawne, wypracować konkretne rozwiązania wspierające tę grupę oraz zainicjować wokół tematu szeroką debatę.

Kontynuowaliśmy prace nad rozpoznaniem problemu ubóstwa energetycznego w Polsce. Przygotowaliśmy opracowanie dotyczące skali tego zjawiska, w szczególności w podziale na płeć pokazując, jak doświadczanie ubóstwa energetycznego różni się między kobietami i mężczyznami. Sformułowaliśmy kompleksowy zestaw rekomendacji dla tworzenia polityk publicznych (lub modyfikacji istniejących obecnie), w celu zmniejszenia tego zjawiska. Eksperti PSiD włączyli się w działania Koalicji mieszkaniowej prowadzonej przez Habitat for Humanity, która zgłosiła zestaw rekomendacji i stara się wywierać nacisk na administrację publiczną, partie polityczne i rząd, aby wypracować rozwiązania w obszarze ubóstwa energetycznego. Upowszechnienie tematu czystości powietrza w debacie publicznej pod koniec 2016 roku, który

jest bezpośrednio związany ze zjawiskiem ubóstwa energetycznego, może wpłynąć na zwiększenie działań rzeczniczych w najbliższym okresie.

W 2016 roku zakończyliśmy badania partycypacji Polaków w kulturze na obszarach wiejskich. Dzięki eksploracji form aktywności kulturalnej Polaków oraz źródeł, z których mieszkańcy wsi czerpią wzory kulturowe, włączyliśmy się w badania przejawów życia społecznego na polskiej wsi. Zadaliśmy sobie jednocześnie pytanie o jakość spójności społecznej mieszkańców różnych części naszego kraju oraz sposób i zakres, w jaki mogą oni wszyscy czerpać podobne wzory kulturowe. Przyjrzelśmy się roli lokalnych instytucji kultury, innych instytucji publicznych oraz lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, traktując prowadzone przez te podmioty działania jako służące nieformalnej edukacji obywatelskiej Polaków. Analiza uwzględniła zmiany w korzystaniu z kultury w trakcie ostatnich pięciu lat, co pozwoliło określić wpływ funduszy unijnych i dostępu do Internetu na zwiększenie dostępu do kultury. Obserwacje z badań postawiliśmy pod dyskusję uczestników panelu eksperckiego, a następnie zaprezentowaliśmy w podsumowującej publikacji [*Praktyki uczestnictwa w kulturze wśród ludności wiejskiej. Studium socjologiczne*](#) i podczas otwartej debaty.

Dialog społeczny i stosunki pracy

W 2016 realizowaliśmy trzy duże działania finansowane przez Komisję Europejską. W obszarze dialogu społecznego i stosunków przemysłowych. Prowadzone są one międzynarodowym partnerstwie z wiodącymi europejskimi ośrodkami badawczymi i przy współudziale polskich partnerów społecznych.

Projekt „Bargaining for Productivity” prowadzony przez włoski ośrodek ADAPT dotyczy powiązania dialogu społecznego z produktywnością analizowanych gospodarek. Projekt „Workplace adaptation for older and disabled population”, którego liderem jest estoński think tank PRAXIS, dotyczy analizy dostosowania miejsc pracy do potrzeb starszych oraz niepełnosprawnych pracowników. Jest to ważne zagadnienie w kontekście starzenia się polskiego społeczeństwa, a także niskiej partycypacji w rynku pracy w obu tych grupach. Przedstawiciele Konfederacji Lewiatan oraz Konfederacji Pracy są w tym przedsięwzięciu naszymi krajowymi partnerami, z którymi będziemy wypracowywać rozwiązania w tym obszarze w kolejnym roku. Trzecie działanie „Challenges Ahead of Economic Recovery” kierowane przez bułgarską organizację Centre for Economic Development stanowiło kontynuację projektu realizowanego w podobnym partnerstwie kilka lat temu, którego przedmiotem była analiza roli partnerów społecznych w tworzeniu polityk służących wychodzeniu z kryzysu gospodarczego. Dzięki temu przedsięwzięciu domknęta będzie analiza społecznych i gospodarczych konsekwencji kryzysu gospodarczego w Polsce w całym okresie jego trwania (pierwsza analiza objęła jedynie okres 2008-2012).

Tematykę dialogu społecznego i warunków pracy rozwijaliśmy także analizując jedną z największych na świecie firm Amazon, która kilka lat temu założyła trzy centrale logistyczne pod Poznaniem i Wrocławiem. Badania jakościowe prowadzone wśród pracowników, przedstawicieli firmy i otoczenia instytucjonalnego przedsiębiorstwa pozwoliły dokonać kompleksowej analizy warunków pracy i funkcjonowania tej formy w Polsce. Wyniki badania przedstawiliśmy w raporcie [*Amazon po polsku. Warunki pracy i stosunki z pracownikami*](#).

Dialog społeczny i warunki pracy w Polsce monitorowaliśmy także na potrzeby Eurofound. Opracowaliśmy ponad 20 raportów m.in. na temat przygotowania polityk rynku pracy na potrzeby relokowanych uchodźców, rozwiązań w obszarze samozatrudnienia, roli sektora prywatnego w dostarczaniu usług publicznych, aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, polityk skierowanych do pracujących biednych, a także badania reprezentatywności partnerów społecznych w sektorach produkcji skórzanej i obuwniczej, przemyśle metalurgicznym oraz w sektorze usług telekomunikacyjnych i ICT. Przygotowaliśmy ponad 160 krótkich informacji na temat wydarzeń restrukturyzacyjnych na polskim rynku pracy. Eksperti PSiD opracowali także raport krajowy na temat rozwiązań win-win w obszarze dialogu społecznego, który pokazywał dobre praktyki w rozwiązywaniu kwestii pracowniczych w kilku zakładach pracy w Polsce. Obserwowaliśmy i komentowaliśmy aktualne wydarzenia w obszarze dialogu społecznego, które w dużym stopniu związane były z funkcjonowaniem Rady Dialogu Społecznego powołanej w 2015 roku w miejsce Komisji Trójstronnej.

Publikacje

- Dominik Owczarek, Filip Pazderski, Paulina Sobiesiak-Penszko [*Wiedza i postawy wobec ubezpieczeń społecznych. Raport z badań*](#)
- Wycenić aktywność obywatelską, Kwartalnik Trzeci Sektor 38
- Katarzyna Banul, Tomasz Schimanek, Agata Winiarska, [*Praktyczny przewodnik po petycjach*](#)
- Katarzyna Banul, Filip Pazderski, Tomasz Schimanek, Paulina Sobiesiak-Penszko, [*Raport podsumowujący monitoring wdrażania ustawy o petycjach*](#)
- Marta Gałązka, [*Towards more transparency in financing local politics. Recommendations for Poland, Slovakia and Slovenia*](#), Analyses & Opinions No. 21 /146
- Marta Gałązka, Marek Solon-Lipiński, [*Transparency of financing local politics in Poland, Slovakia and Slovenia*](#)
- Małgorzata Koziarek, Tomasz Schimanek [*Gdy mieszkańcy się starzeją. Wskazówki tworzenia lokalnej polityki senioralnej*](#)
- Dominik Owczarek, Agata Chełstowska, [*Amazon po polsku. Warunki pracy i stosunki z pracownikami*](#)
- Paulina Sobiesiak-Penszko, Filip Pazderski, [*Przejrzystość lokalnych finansów wyborczych w Polsce*](#), Analizy i Opinie nr 145
- Dominika Potkańska, Dominik Owczarek (red.), [*Solidarność w działaniu. Prawa pracownicze, udział w dialogu społecznym oraz uzwiązkowanie Polaków w Wielkiej Brytanii*](#)
- Paulina Sobiesiak-Penszko, Małgorzata Koziarek, [*Jak dobrze mieć sąsiada. Od pomocy sąsiedzkiej do sąsiedzkich usług opiekuńczych*](#)
- Filip Pazderski, Paulina Sobiesiak-Penszko, [*Pieniądze i polityka na szczeblu lokalnym. Raport z monitoringu finansowania samorządowej kampanii wyborczej 2014*](#)
- Filip Pazderski, Viola Di Bucchianico, [*LE CHÉILE Jak angażować się społecznie i włączać w życie publiczne w Irlandii?*](#)
- Bartłomiej Walczak, Marcin Jewdokimow, Filip Pazderski, [*Praktyki uczestnictwa w kulturze wśród ludności wiejskiej. Studium socjologiczne*](#)

- Dominik Owczarek [*\(Nie\)równy ciężar ubóstwa energetycznego wśród kobiet i mężczyzn w Polsce*](#)
- Dominik Owczarek *Ubóstwo energetyczne - nowe wyzwanie, nowe rozwiązania*

Wydarzenia

- Konferencja „Przejrzystość finansowania lokalnej polityki. Wyniki monitoringu kampanii samorządowych w Polsce, Słowacji i Słowenii”, Warszawa 10 marca
- Seminarium „Jeśli nie etat, to co? Młodzież wchodząca na rynek pracy”, Łódź, 5 kwietnia
- Ubóstwo energetyczne, nowe wyzwanie, nowe rozwiązania, Warszawa, 26 kwietnia
- Debata panelowa „Stan państwa opiekuńczego i trendy w dialogu społecznym w Polsce i Unii Europejskiej”, Warszawa 6 maja
- „Z ojczyzną na sztandarze, Debata o narodzie, patriotyzmie i społeczeństwie obywatelskim, Warszawa 31 maja
- Debata „Dlaczego potrzebujemy Rzeczników Praw Obywatelskich we Współczesnej Europie”, Warszawa, 19 lipca
- Konferencja „Populiści i demagodzy. Czym nas u/z-wodzą?”, Warszawa, 29 września
- Konferencja „Doświadczenia stosowania ustawy o petycjach. Dobre i złe praktyki, znaki zapytania, propozycje zmian”, Warszawa, 25 listopada
- „Kulturowa pańszczyzna, czy narodziny twórczej niezależności? Dyskusja wokół raportu o uczestnictwie w kulturze na wsi”, Warszawa, 27 października
- „Między zyskiem a wyzyskiem”, Debata wokół raportu „Amazon po polsku. Warunki pracy i stosunki z pracownikami”, Warszawa, 29 listopada
- Konferencja „Lepsze usługi dla seniorów. Planowanie i wdrażanie – płońskie doświadczenia”, Płońsk, 9 grudnia
- Debata „Trzeci Sektor pod presją”, Warszawa, 20 grudnia

Zespół

Dominik Owczarek (p.o. kierownika programu/analitik), dr Paulina Sobiesiak-Penszko (kierowniczka programu/analitikczka – urlop macierzyński), Aleksandra Kobylińska (koordynatorka projektów/analitikczka), Małgorzata Koziarek (koordynatorka projektów/analitikczka), Filip Pazderski (kierownik projektów/analitik), Agata Winiarska (koordynatorka projektów), Andriy Kornychuk (stypendysta).

Eksperti współpracujący z programem

dr Ewa Bogacz-Wojtanowska, dr Jan Czarzasty, dr hab. Magdalena Dudkiewicz, Marek Dudkiewicz, prof. Juliusz Gardawski, Marta Gałązka, dr Tomasz Gąsior, dr Marcin Jewdokimow, Ewelina Kuźmich, dr Adam Mrozowicki, Maciej Pańków, dr Mariola Raćław, dr hab. Marek Rymśa, Tomasz Schimanek, Barbara Surdykowska, dr Marta Trawinska, Marek Solon-Lipiński, dr Bartłomiej Walczak, Marcin Waszak, dr Dorota Wiszejko-Wierzbicka, dr Marianna Zieleńska

Program Polityki Migracyjnej

Program Polityki Migracyjnej koncentruje swoją działalność na polskiej i europejskiej polityce migracyjnej oraz integracyjnej, prowadzi badania w dziedzinie migracji – zarówno imigracji do Polski, jak i emigracji Polaków za granicą. Zajmujemy się bezpośrednim wsparciem imigrantów w procesie integracji (poradnictwo prawne, psychoedukacja). Program angażuje się w debatę dotyczącą polityki migracyjnej, poprzez organizowanie konferencji i seminariów promujących dobre praktyki i rozwiązania stosowane w państwach UE i w Polsce.

Tematy	Rok 2016 w liczbach
<ul style="list-style-type: none"> • Uchodźcy w Polsce, kryzys uchodźczy • Integracja migrantów i uchodźców w Polsce • Przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu cudzoziemców, wzmacnianie dialogu międzykulturowego • Mobilność i polscy migranci w Unii Europejskiej • Zmiany demograficzne oraz migracje pracownicze do UE 	<ul style="list-style-type: none"> • 7 projektów • 7 seminariów i konferencji • 25 warsztatów • 3 otrzymane granty • 8 publikacji

Uchodźcy w Polsce, kryzys uchodźczy

Tematem przewodnim programu w 2016 roku były konsekwencje kryzysu uchodźczego w Unii Europejskiej oraz problemy integracji tej grupy cudzoziemców w Polsce. Program aktywnie włączał się w debatę publiczną na powyższy temat (obecność w mediach), organizował konferencje na temat różnych aspektów funkcjonowania strefy Schengen oraz integracji na szczeblu lokalnym we współpracy m.in. z Fundacją F. Eberta, Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce oraz Ambasadą Królestwa Niderlandów.

Zajmowaliśmy się diagnozą stopnia przygotowania lokalnych instytucji w gminach, na terenie których znajdują się ośrodki dla cudzoziemców. Ważnym problemem, z jakim borykają się uchodźcy w Polsce, jest brak stałej pracy lub praca poniżej ich kwalifikacji, m.in. w wyniku niedostatecznej znajomości języka polskiego. ISP przeprowadził ewaluację oferty nauczania języka polskiego jako języka obcego dla uchodźców.

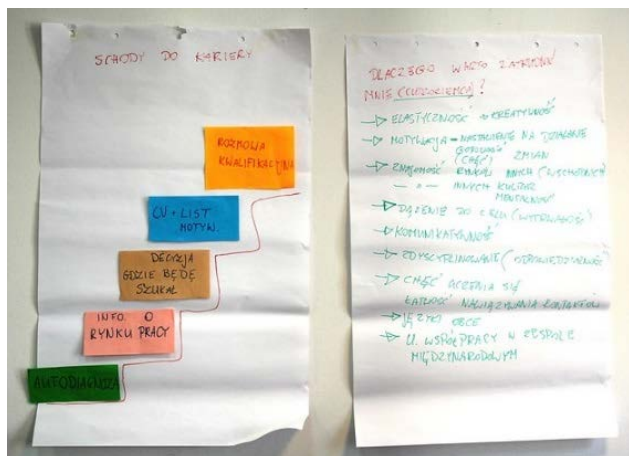

W 2016 roku zainaugurowaliśmy największy badawczy projekt w historii Unii Europejskiej poświęcony integracji uchodźców. Przez sześć kolejnych lat ISP będzie koordynował prace analityków z pięciu europejskich ośrodków akademickich i kilkunastu czołowych organizacji pozarządowych z piętnastu krajów Wspólnoty nad stworzeniem kompleksowej oceny polityki integracyjnej uchodźców i osób ubiegających się o azyl. Będziemy monitorować polityki integracji migrantów przymusowych w 15 państwach i

prować działania rzecznicze dążące do zmian w tej dziedzinie w ramach polityk krajowych.

Integracja migrantów i uchodźców w Polsce

W ramach bezpośredniego wsparcia obywateli państw trzecich/uchodźców w 2016 roku skoncentrowaliśmy się na integracji kobiet migrantek organizując dla nich m.in. cykl warsztatów integracyjnych we współpracy z Fundacją Mama. Warsztaty wyrabiają umiejętności psychospołeczne i podnoszą kompetencje życiowe związane z byciem matką w Polsce.

Wspieraliśmy cudzoziemców na rynku pracy organizując dla nich szkolenia pomagające znaleźć legalne zatrudnienie, założyć własną firmę, czy zalegalizować pracę i pobyt w naszym kraju. W szczególności zależało nam na tym, by cudzoziemcy nie tylko dowiedzieli się, jak skutecznie otworzyć firmę, ale także otrzymali pomoc w utrzymaniu swojej firmy na rynku. Zorganizowaliśmy edycje szkoleń z poruszania się na polskim rynku pracy „Ja na rynku pracy w Polsce” oraz z zakładania i prowadzenia własnej firmy w Polsce „Moja firma w Polsce”.

Zorganizowaliśmy też szkolenia specjalistyczne jak prowadzić księgowość w małej firmie, zakładać start'upa, promować swoją firmę w Internecie, w tym w mediach społecznościowych. Odbyły się również szkolenia dotyczące nostryfikacji dyplomów oraz uznawania wykształcenia prawne z zakresu nowelizacji ustawy o Karcie Polaka.

Biuro Informacyjne Parlamentu Europejskiego oraz Instytut Spraw Publicznych zapraszają na debatę:

UCIEKINIERKI | JAK POLSKA I EUROPA MOŻE POMÓC UCHODźCZYNIOm?

11 MARCA (PIATEK) | GODZ. 10.00

Biuro Informacyjne Parlamentu Europejskiego,
ul. Jasna 14/16a, Warszawa

Rejestracja: www.isp.org.pl

Mobilność i polscy migranci w Unii Europejskiej

Program Polityki Migracyjnej aktywnie uczestniczył w debacie na temat mobilności wewnątrz Unii Europejskiej. Kwestia ewentualnych ograniczeń w dostępie do pomocy socjalnej, upolitycznienie kwestii migracji oraz dyskryminacyjne traktowanie obywateli UE pracujących w innym państwie członkowskim będą priorytetowymi wątkami podejmowanymi przez PPM. Zbadana została również sytuacja polskich pracowników wykwalifikowanych w Niemczech oraz polityka przyciągania tej grupy pracowników. Temat ten był przedmiotem konferencji zorganizowanej wspólnie z F. Eberta i Ambasadą Niemiec.

Program koncentrował się również na kwestiach związanych z partycypacją społeczną i polityczną Polaków w wybranych krajach Unii, ze szczególnym uwzględnieniem Irlandii. Polacy stanowią obecnie największą grupę mniejszości narodowej w tym kraju, a język polski jest

drugim najczęściej używanym językiem na Zielonej Wyspie. Pomimo stosunkowo szerokiego zaangażowania w życie gospodarcze, społeczne i kulturalne w Irlandii, partycypacja polityczna Polaków jest bardzo ograniczona. Nasze działania miały na celu zdiagnozowanie zjawiska, podnoszenie i rozwijanie kompetencji (szkolenia i staże) oraz dostarczenie narzędzi i wiedzy potrzebnych do podejmowania takich inicjatyw (materiały informacyjne, spotkania informacyjne).

OD PRACY DO PARTYCYPACJI ZAANGAŻOWANIE POLSKICH MIGRANTÓW W ŻYCIE PUBLICZNE IRLANDII 15 GRUDNIA 2016 / 10:30-12:30

Zmiany demograficzne oraz migracje pracownicze do UE

Kraje dotknięte niżem demograficznym i w długofalowej perspektywie malejącą liczbą populacji w wieku produkcyjnym stoją przed ważnymi wyzwaniami w zakresie adekwatnego planowania polityki demograficznej i rynku pracy. Jednym z narzędzi dostępnych państwom znajdującym się w podobnej sytuacji jest polityka migracyjna mająca na celu dostosowanie przepływów migracyjnych do luk na rynku pracy oraz zintegrowanie imigrantów na poziomie zarówno ekonomiczno-zawodowym, jak i społecznym.

**BRAIN DRAIN
BRAIN GAIN
BRAIN EXCHANGE**
Migranci wykwalifikowani
w Polsce i Niemczech

Konferencja
3 marca 2016, 14:00

PPM podjął temat przyciągania pracowników wysoko wykwalifikowanych. W marcu 2016 roku zorganizowaliśmy konferencję „BRAIN DRAIN – BRAIN GAIN – BRAIN EXCHANGE Migranci wykwalifikowani w Polsce i Niemczech”. W kolejnych miesiącach prowadziliśmy

badania na temat doświadczeń pracowników branży medycznej w Polsce i Niemczech.

Publikacje

- Anna Piłat, Dominika Potkanska, Agnieszka Sitko (współpraca) [*Local responses to the refugee crisis. Reception and integration in Poland*](#)
- Jeanine Klaver, *Local responses to the refugee crisis. Reception and integration in the Netherlands*
- Andriy Kornichuk [*Nauka języka w integracji uchodźców – doświadczenia wybranych państw*](#)
- Justyna Segeš Frelak [*Doświadczenia Polski i Niemiec w przyciąganiu wykwalifikowanych migrantów – wybrane zagadnienia*](#)
- Mikołaj Pawlak, *Policy Measures for Refugee Children Integration into Educational Systems*
- Rafał Baczyński-Sielaczek, Andriy Kornychuk, Dominik Owczarek, Agnieszka Sitko, [*Analiza przygotowania lokalnych instytucji do przyjęcia uchodźców z programu relokacji i przesiedleń. Raport końcowy z badań fokusowych*](#)
- Rafał Baczyński-Sielaczek, [*Język polski w ośrodkach. Wyniki badania ewaluacyjnego*](#)
- Filip Pazderski, V. Di Bucchianico, [*LE CHÉILE Jak angażować się społecznie i włączać w życie publiczne w Irlandii?*](#)

Wydarzenia

- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet migrantek mieszkających w Polsce”, Warszawa, 14-15 stycznia
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet migrantek mieszkających w Polsce”, Warszawa, 28-29 stycznia,
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet migrantek mieszkających w Polsce”, Warszawa, 18 lutego
- Szkolenie dla cudzoziemców „Moja firma w Polsce/ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ”, Warszawa, 18-19 lutego
- Szkolenie dla cudzoziemców „Ja na rynku pracy w Polsce”, Warszawa, 25-26 lutego
- Konferencja „BRAIN DRAIN – BRAIN GAIN – BRAIN EXCHANGE Migranci wykwalifikowani w Polsce i Niemczech „, Warszawa, 3 marca
- Debata „Uciekinierki. Jak Polska i Europa może pomóc uchodźczyniom?”, Warszawa, 11 marca
- Szkolenie dla cudzoziemców „Moja firma w Polsce/ ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ”, Warszawa, 10-11 marca
- Szkolenie dla cudzoziemców „Ja na rynku pracy w Polsce”, Warszawa, 17-18 marca
- Szkolenie dla cudzoziemców. "Ja na rynku pracy w Polsce", Warszawa, 28-29 kwietnia
- Szkolenie dla cudzoziemców „Moja firma w Polsce/ ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ”, Warszawa, 19-20 maja
- Debata i Maraton Idei „Migracje/Racje/Reakcje. Jakiej polityki integracyjnej potrzebuje Polska i Europa?”, Warszawa, 3 czerwca
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet uchodźczyń mieszkających w ośrodku na Targówku”, Warszawa, 16-17 czerwca
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet uchodźczyń mieszkających w ośrodku na Targówku”, Warszawa, 30 czerwca -1 lipca
- Spotkanie partnerów projektu: Energizing mobile citizens' participation, Warszawa, 1 czerwca

- Debata „Good Bye, Schengen? Czy kryzys uchodźczy przywróci granice w Europie?”, Warszawa, 4 lipca
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet uchodźczyń mieszkających w ośrodku na Targówku”, Warszawa, 7-8 lipca
- Szkolenie dla cudzoziemców „Ja na polskim rynku pracy/Обучение "Я на польском рынке труда", Warszawa, 28-29 lipca
- Szkolenie dla cudzoziemców „Moja firma w Polsce/ ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ”, Warszawa, 15-16 września
- Szkolenie wzmacniające partycypację obywatelską Polaków w Irlandii, Dublin, 17-18 września
- Konferencja „Kryzys migracyjny z perspektywy lokalnej. Holenderskie i polskie doświadczenia w zakresie integracji”, Warszawa, 7 października
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet uchodźczyń mieszkających w ośrodku w Grupie”, 27-28 października
- Szkolenie dla cudzoziemców „Ja na polskim rynku pracy/ Обучение "Я на польском рынке труда", Warszawa, 27 października
- Szkolenie wzmacniające partycypację obywatelską obywateli UE w Irlandii, Limerick, 15 – 16 października
- Szkolenie wzmacniające partycypację obywatelską obywateli UE w Irlandii, Dublin, 22 – 23 października
- Szkolenie dla cudzoziemców „Moja firma w Polsce/ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ”, Warszawa, 3 listopada
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet uchodźczyń mieszkających w ośrodku w Grupie”, Warszawa, 17-18 listopada
- Spotkanie partnerów projektu “Measuring and improving integration of beneficiaries of international protection”, Warszawa, 21-22 listopada
- Szkolenie „Zmiany przepisów dotyczących Kart Polaka”, Warszawa 22 listopada
- „Jestem mamą w Polsce: warsztaty integracyjne dla kobiet uchodźczyń mieszkających w ośrodku w Grupie”, Warszawa, 1-2 grudnia
- Szkolenie dla cudzoziemców „Moja firma w Polsce/ОБУЧЕНИЕ МОЯ КОМПАНИЯ В ПОЛЬШЕ”, Warszawa, 8 grudnia
- Seminarium „Od pracy do partycypacji. Zaangażowanie Polskich migrantów w życie publiczne Irlandii”, Dublin, 12 grudnia
- Seminarium „Od pracy do partycypacji. Zaangażowanie Polskich migrantów w życie publiczne Irlandii”, Warszawa, 15 grudnia
- Szkolenie wzmacniające partycypację obywatelską Polaków w Irlandii, Dublin, 10-11 grudnia

Zespół

Justyna Segeš Frelak (kierownik programu/starszy analityk), Karolina Grot (koordynatorka projektów/analizy), Anna Piłat (koordynatorka projektów/analizy), Dominika Potkańska (koordynatorka projektów/analizy), Agnieszka Sitko (koordynatorka projektów/asystentka), Rafał Baczyński-Sielaczek (stypendysta/badacz), Andriy Korniychuk (stypendysta/badacz).

Eksperti współpracujący z programem

Adam Chmura, dr Marek Dudkiewicz, Thomas Huddleston, Piotr Kaźmierkiewicz, dr Witold Klaus, Tomasz Sieniow, Mikołaj Pawlak

Obserwatorium Równości Płci

Obserwatorium Równości Płci jest inicjatywą mającą na celu analizowanie, monitorowanie i promowanie równości płci w Polsce. Poprzez działania grupy ekspertów i ekspertek zajmujących się problematyką konstytucyjnej zasady równości kobiet i mężczyzn monitorujemy działania legislacyjne, aktywność rządu i administracji publicznej. Na stronie internetowej rownoscplci.pl zamieszczamy opinie i komentarze dotyczące polskiej legislacji, działań władz na różnych szczeblach oraz aktów prawa międzynarodowego.

Tematy:	Rok 2016 w liczbach
<ul style="list-style-type: none"> • Prawo i płęć • Udział kobiet w polityce • Prawa reprodukcyjne • Przemoc ekonomiczna • Polityka rodzinna • Męskość i aktywne ojcostwo • Podział obowiązków domowych • Równość płci w biznesie • Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami 	<ul style="list-style-type: none"> • 6 realizowanych projektów • 5 uzyskanych grantów • 7 publikacji • 8 konferencji i seminariów

Prawo i płęć

Początek roku 2016 w działalności Obserwatorium w większości poświęcony był na wydanie i promocję produktów powstałych w ramach projektu „(Nie)równość płci w prawie”.

[Zielona Księga \(nie\)równości w prawie](#), pod redakcją merytoryczną prof. Moniki Płatek, pomyślana została jako materiał dla władz ustawodawczych i wykonawczych, wskazujący obszary wymagające korekty przepisów i praktyk w celu eliminacji nierówności w prawie - ze względu na płęć, w obszarze ochrony zdrowia i rynku pracy. Suplementem „Zielonej Księgi”, jest raport ze studium przypadków, dotyczących konkretnych przypadków nierównego traktowania kobiet i mężczyzn przez polskie prawo [\(Nie\)równość płci w prawie-praktyczne skutki niepraktycznych przepisów](#). Publikacja stanowi narzędzie do wykorzystania przez prawników, zajmujących się tematyką dyskryminacji, w ich codziennej praktyce.

Obserwatorium prowadziło systematyczny monitoring działań legislacyjnych związanych z równością płci. Obniżenie przez rząd wieku emerytalnego, skłoniły nas do podjęcia tematu emerytur kobiet. Raport [Sytuacja kobiet w systemie emerytalnym](#), przygotowany przez dr Janinę Petelczyc oraz mecenas Paulinę Roicką, został zaprezentowany podczas seminarium, zorganizowanego pod koniec stycznia. Ekspertyza pokazuje, że mimo usunięcia większości barier prawnych w samych systemach emerytalnych, kobiety nadal otrzymują znacznie niższe świadczenia niż mężczyźni i narażone są na ubóstwo i wykluczenie społeczne w starszym wieku.

Autorki proponują konkretne zmiany w systemie, które przyczyniłyby się do poprawy sytuacji materialnej kobiet. Z tematem świadczeń emerytalnych kobiet Obserwatorium było również obecne na VIII Kongresie Kobiet. ORP stał się partnerem merytorycznym Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji Kongresu.

Udział kobiet w polityce

Początek roku 2016 poświęciliśmy również promocji raportu [*The 2015 parliamentary elections in Poland: obstacles to women's political participation*](#), podsumowującego nasz monitoring wyborów parlamentarnych, zrealizowany pod kątem liczby kandydatek, ich obecności w mediach, stosunku partii politycznych do kobiet w procesie wyborczym, a także barier, na jakie napotykają kobiety w ich karierach politycznych. Rekomendacje sformułowane w toku prac w 2015 roku zostały rozpowszechnione wśród członków struktur partyjnych, a sam raport stał się cennym źródłem informacji na temat pozycji kobiet na polskiej scenie politycznej dla zagranicznych dziennikarzy i akademików.

Prawa reprodukcyjne

Zagadnienia prawne, związane z płcią, stały się ważnym elementem debaty publicznej w 2016 roku. Obserwatorium włączyło się do dyskusji na temat praw reprodukcyjnych, w szczególności zaś do dyskusji nad projektem Ustawy o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. Opublikowałyśmy [*Wstępne uwagi do opinii prawnej na temat projektu ustawy, o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży*](#) autorstwa prof. Moniki Płatek. Autorka wykazuje w niej, że proponowane przez rząd przepisy zmierzają do pozbawienia kobiet prawa do integralnego decydowania o swojej prokreacji, samodzielnego decydowania o swoim życiu, ochrony swojego zdrowia. Argumenty poruszane w opinii były bardzo szeroko komentowane w mediach i wykorzystywane przez organizacje kobiece w działalności na rzecz zatrzymania rządu w jego próbach zaostreżenia obowiązującej ustawy aborcyjnej.

Dodatkowym głosem w debacie była ekspertyza dr Beaty Łaciak [*Aborcja w polskich serialach*](#). Autorka wykazuje w niej, że kwestia aborcji od lat była i nadal jest tematem dość silnie tabuizowanym w mediach, czego doskonałym przykładem są najpopularniejsze telewizyjne produkcje czyli seriale, często skupiające przed telewizorem nawet do dziesięciu milionów widzów.

Pod koniec roku zespół Obserwatorium opracował raport [*Czarny protest – w stronę nowego „kompromisu aborcyjnego”*](#), który stanowił podsumowanie roku jeśli chodzi o walkę polskich kobiet o ich prawa reprodukcyjne. W publikacji zrekonstruowane zostały wydarzenia, które doprowadziły do masowych protestów 3 października w Polsce, przeanalizowano dyskurs wokół dwóch rund Ogólnopolskiego Strajku Kobiet, oraz przedstawiono opinię liderek i liderów społecznych i politycznych na temat tych wydarzeń oraz przyszłości ruchu kobiecego w naszym kraju.

Przemoc ekonomiczna

Kontynuowaliśmy temat przemocy ekonomicznej, w szczególności problemu niealimentacji. Kierowniczka Obserwatorium została członkinią Zespołu Ekspertów ds. Alimentów przy Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz Rzeczniku Praw Dziecka. Dzięki temu rekomendacje w zakresie rozwiązania problemu niealimentacji, wypracowane przez zespół

Obserwatorium, stały się częścią prac Zespołu Ekspertów. Obserwatorium wydało również ekspertyzę [Alimenty na dzieci – diagnoza polskiego systemu i przegląd praktyk zagranicznych](#), autorstwa Agaty Chełstowskiej. Na podstawie wywiadów z ekspertami oraz dostępnych danych przygotowano model trzech ścieżek działania w sytuacji niepłacenia alimentów przez jednego z rodziców. Model ten pokazuje sposoby działania dostępne dla rodzica, którego dziecko nie otrzymuje alimentów. Tym samym centralne miejsce w badaniu zajmują dziecko i rodzic działający w jego imieniu, a więc główni aktorzy społeczni systemu alimentacyjnego. Publikacja została zaprezentowana podczas seminarium "Alimenty. Jak naprawić system?". Podczas spotkania dyskutowano na temat przyczyn masowego niepłacenia alimentów w kraju, przyjrano się metodom egzekwowania długów alimentacyjnych stosowanym w innych krajach, a także przedstawiono działalność rządu w tym zakresie. W spotkaniu udział wzięli Anna Andrzejewska z Ministerstwa Sprawiedliwości, Ewa Speranza z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz dr Adam Bodnar – Rzecznik Praw Obywatelskich. Sam raport stał się niezwykle ważnym głosem w sprawie problemu niealimentacji i był szeroko komentowany i rozpowszechniany w mediach.

Polityka rodzinna

W 2016 roku monitorowaliśmy również działania rządu w obszarze polityki rodzinnej, szczególnie w kontekście programu Rodzina 500+. Obserwatorium Równości Płci wzięło udział w konsultacjach społecznych nad projektem, poprzez stworzenie oficjalnego stanowiska Instytutu Spraw Publicznych w sprawie skierowanego do konsultacji społecznych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej projektu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 22 grudnia 2015 roku. W lutym zorganizowaliśmy w ISP seminarium „Rodzina 500+. Czy czeka nas nowy ‘Baby Boom’?” z udziałem Bartosza Marczuka, podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. W trakcie seminarium staraliśmy się znaleźć odpowiedzi na pytania dlaczego coraz trudniej w Polsce zdecydować się na dziecko, czy istnieje związek między wzrostem nakładów na politykę prorodziną a zwiększeniem dzietności, na co konkretnie powinny pójść te nakłady oraz jakie są alternatywne pomysły na wsparcie rodzin. Zorganizowaliśmy także okrągły stół z udziałem przedstawicieli partii politycznych i ekspertów „Przyszłość polityki rodzinnej w Polsce”. Spotkanie było konstruktywną dyskusją na temat stosunku ugrupowań opozycyjnych do programów polityki rodzinnej wprowadzonych przez obecny rząd, w szczególności programu Rodzina 500+. Zespół ORP brał udział w licznych dyskusjach publicznych i medialnych na temat konsekwencji tego programu dla sytuacji kobiet oraz różnych polityk publicznych.

Męskość i aktywne ojcostwo

Podjmowaliśmy kwestie współczesnej definicji męskości, nie tylko z perspektywy ojcostwa, ale także stereotypów związanych z płcią, które są krzywdzące również dla mężczyzn.

W kwietniu, po dwóch latach starań, udało nam się zorganizować polską premierę głośnego dokumentu „The Mask You Live In”. Film ten był kontynuacją wcześniejszego projektu, który mieliśmy szansę prezentować jako pierwsi w Polsce, pt. „Miss Representation”, odnoszącego się do uprzedmiotowienia kobiet w mediach. Tym razem rozmawialiśmy o wychowywaniu w stereotypach, o kształtowaniu wizerunku męskości oraz o tym, jak współczesna kultura ogranicza mężczyzn w wyrażaniu siebie i swoich emocji. Debatę „Dobre wychowanie – jak stereotypy związane z płcią wpływają na rozwój dziewcząt i chłopców?” zorganizowaliśmy we współpracy z Ambasadą Szwecji, w ramach 7. LGBT Film Festival 2016.

Podział obowiązków domowych

W 2016 roku powróciliśmy do naszego sztandarowego tematu, czyli work-life balance. Dzięki nawiązaniu współpracy z agencją 360°Performante, wspólnie wyprodukowaliśmy aplikację na smartphone’y – MICASA. Aplikacja powstała, by zamienić codzienną konieczność w angażujące wyzwanie i dzięki niemu promować równy podział we współczesnych związkach. Jest ona grą rywalizacyjną, dzięki której partnerzy sprawiedliwiej dzielą się obowiązkami i wzajemnie wspierają się w dbaniu o gospodarstwo domowe. Celem stworzenia aplikacji jest zmiana społeczna zgodna z ideą, że wzajemne wspieranie się i mobilizowanie do działania buduje zdrowe relacje, oparte na partnerstwie.

W dniu 21 marca w Rezydencji pani Ambasador Szwecji, pod hasłem „Wiosenne porządki”, odbyła się debata na temat podziału obowiązków domowych. Tego dnia odbyła się oficjalna premiera MICASY. Po miesiącu od premiery, aż 5000 użytkowników korzystało z aplikacji. MICASA zyskała uznanie ekspertów od nowych technologii, otrzymała również liczne wyróżnienia w rankingach nowych aplikacji. Jest ona dostosowana do systemu Android i iOS.

Równość płci w biznesie

W grudniu 2016 roku rozpoczęliśmy działania w zupełnie nowym dla nas temacie - promocji równości szans kobiet i mężczyzn w sektorze biznesowym. W przyszłości chcemy wypracować narzędzie wspierające średnie przedsiębiorstwa firmy w promocji równości szans kobiet i mężczyzn w miejscu pracy oraz promocji kobiet na stanowiskach kierowniczych.

Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami

Obserwatorium Równości Płci wraz z Programem Społeczeństwo i Demokracja, rozpoczęło ogólnopolskie badanie na temat sytuacji rodziców z różnymi typami niepełnosprawności. Celem badania jest poszerzenie wiedzy na temat potrzeb i sytuacji osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, które zdecydowały się zostać rodzicami, oraz opracowanie konkretnych rekomendacji dotyczących rozwiązań prawnych i instytucjonalnych ułatwiających rodzicom z niepełnosprawnościami pełnienie ról macierzyńskich i ojcowskich.

Publikacje

- Agata Chelstowska [*Alimenty na dzieci. Diagnoza polskiego systemu i przegląd praktyk zagranicznych*](#)

- Agata Chełstowska, Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska, [*The 2015 parliamentary elections in Poland: obstacles to women's political participation*](#)
- Beata Łaciak [*Aborcja w polskich serialach*](#)
- Aleksandra Niżyńska, Monika Płatek, Izabela Przybysz [*Zielona księga nierówności w prawie*](#)
- Janina Petelczyc, Paulina Roicka, [*Sytuacja kobiet w systemie emerytalnym*](#)
- Monika Płatek [*Opinia prawna na temat projektu ustawy o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży*](#)
- Izabela Przybysz [*\(Nie\)równość płci w prawie – praktyczne skutki niepraktycznych przepisów?*](#)

Wydarzenia

- Seminarium „Ubóstwo emerytalne kobiet– dlaczego w polskim systemie emerytalnym płeć ma znaczenie?”, Warszawa, 29 stycznia
- Seminarium „Rodzina 500+ Czy czeka nas nowy „Baby Boom”?”, Warszawa, 17 lutego
- Debata „Wiosenne porządki czyli jak Szwedzi i Polacy dzielą się obowiązkami domowymi?”, Warszawa, 23 marca
- Debata. „Dobre wychowanie - jak stereotypy związane z płcią wpływają na rozwój dziewcząt i chłopców?”, Warszawa, 20 kwietnia
- Seminarium „Liderki zmiany – kobiety w organizacjach pozarządowych oraz ruchach obywatelskich”, Warszawa, 21 kwietnia
- Debata "Za co żyć na emeryturze - ubóstwo starszych kobiet - jakie rozwiązania", Warszawa, 15 maja
- Seminarium „Przyszłość polityki rodzinnej w Polsce”, Warszawa, 13 lipca 2016
- Seminarium „Alimenty. Jak naprawić system?", Warszawa, 6 grudnia 2016

Zespół

Małgorzata Druciarek (kierowniczka projektu/ analityczka), Aleksandra Niżyńska (kierowniczka projektu/ analityczka), Izabela Przybysz (kierowniczka projektu/ analityczka), Agata Chełstowska (stypendystka/analityczka)

Eksperci i ekspertki współpracujący/e z programem

prof. dr hab. Małgorzata Fuszara, prof. dr hab. Monika Płatek, prof. Beata Łaciak, dr Ewa Lisowska, dr Janina Petelczyc, mec. Paulina Roicka, dr Ewa Rumińska-Zimny

Program Społeczeństwa Cyfrowego

Program Społeczeństwa Cyfrowego został utworzony w ISP w styczniu 2015 roku. Jego głównym celem jest uwzględnianie gwałtownego rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych w politykach publicznych będących przedmiotem zainteresowania ISP. Za nie mniej ważne zadanie stawia sobie wspieranie powstania trwałego mechanizmu podnoszenia kompetencji cyfrowych obywateli oraz budowanie świadomości kluczowego znaczenia tych kompetencji dla rozwoju indywidualnego i całego kraju. Program animuje i obsługuje Szerokie Porozumienie na Rzecz Umiejętności Cyfrowych (SPRUC) będące nieformalnym zrzeszeniem organizacji i firm działających na rzecz podniesienia poziomu umiejętności cyfrowych obywateli utworzone pod egidą Krajowego Lidera Cyfryzacji.

Tematy

- Szerokie Porozumienie na Rzecz Umiejętności Cyfrowych (SPRUC)
- Dobre praktyki w zakresie umiejętności cyfrowych
- Nauka kodowania i informatyka w szkołach
- Kształtowanie tematyki konkursów grantowych finansowanych ze środków publicznych (fundusze UE i EOG)

Szerokie Porozumienie na Rzecz Umiejętności Cyfrowych

Porozumienie jest nieformalnym, dobrowolnym zrzeszeniem instytucji, organizacji i firm, które działają na rzecz pełnego wykorzystania potencjału nowoczesnych technologii informacyjnych dla rozwoju Polski. Porozumienie zachęca swoich uczestników do łączenia sprawdzonych projektów i nadawania im większej skali. Poprzez wzrost świadomości o korzyściach, ale i zagrożeniach przyczynia się do poprawy dostępu do wiedzy i informacji, zdobywania umiejętności niezbędnych na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy, upowszechnienia partycypacji cyfrowej w życiu publicznym oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze. Sprawy organizacyjne SPRUC prowadzi ISP na podstawie porozumienia pomiędzy Liderem Cyfryzacji i szefem ISP co jest naszym wkładem w działania tej koalicji. Działalność w tym obszarze będzie się skupiała na prowadzeniu witryny internetowej www.umiejetnoscicyfrowe.pl, pozyskiwaniu nowych uczestników ponad obecną listę, na której jest ok. 70 partnerów, a w szczególności dalszemu testowaniu składkowego modelu finansowania działań wspierających SPRUC.

W ciągu 2016 roku przybyło kolejnych 15 uczestników partnerstwa. Rozpoczął się też proces przystępowania województw samorządowych. Jako pierwsze przystąpiło województwo łódzkie. **SPRUC/ISP został także akredytowany przez KE jako polski partner w Koalicji na rzecz Umiejętności Cyfrowych i Zatrudnienia powołanej 1 grudnia 2016.** Inicjatywa grupuje już partnerów z kilkunastu krajów. Jedną z korzyści jest możliwość korzystania przez partnerów SPRUC z logotypu Koalicji zawierającego znak Unii Europejskiej.

Dobre praktyki w zakresie umiejętności cyfrowych

Partnerzy SPRUC i Programy ISP dysponują dużym zasobem sprawdzonych metod aktywizacji obywatelskiej, mobilizacji społecznej, a także podnoszenia poziomu umiejętności cyfrowych. Problem, na którym się skupialiśmy to dokumentowanie i upowszechnianie dobrych przykładów w regionach i jeszcze bardziej lokalnie. Głównie odbywało się to poprzez witrynę internetową, ale także podczas prac grup roboczych. Najaktywniejsza z nich zajmuje się dostępnością treści cyfrowych dla osób z upośledzeniem wzroku i słuchu. Najbardziej widzialnym efektem jej działania było przygotowanie rankingu witryn administracji publicznej pod kątem spełniania standardu WCAG 2.0 (zestaw wymogów dotyczących treści w sieci).

Nauka kodowania i informatyka w szkołach

Wprowadzana tzw. reforma edukacji powoduje, że wiele wcześniejszych osiągnięć w modernizacji programów nauczania informatyki lub wprowadzania nauki kodowania uległo całkowitemu zaburzeniu. Zbiorowa akcja uczestników grupy roboczej ds. nauki kodowania doprowadziła do przywrócenia tych zajęć do podstawy programowej i zachowania jej w nieznacznie zmniejszonym wymiarze. Temu służyły liczne apele, rekomendacje, a także spotkania z pełnomocnikami kuratorów ds. innowacji edukacyjnych.

Kształtowanie tematyki konkursów grantowych finansowanych ze środków publicznych (fundusze UE i EOG)

Kierownik PSC ISP, Jacek Wojnarowski uczestniczył jako przedstawiciel strony społecznej w Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Polska Cyfrowa. W 2016 roku odbyły się 3 posiedzenia KM. Głównym zadaniem było zatwierdzanie kryteriów konkursów grantowych w poszczególnych „osiach” POPC. Szczegóły decyzji były wypracowywane podczas spotkań grup roboczych, których odbyło się kilkanaście. W kilku przypadkach zostały sformułowane przez ISP opinie krytycznie oceniające warunki ogłaszanych konkursów, które odstręcają wielu potencjalnych wykonawców od składania aplikacji.

W okresie sprawozdawczym, we współpracy z Biblioteką Narodową, została przygotowana koncepcja programu pod roboczą nazwą „Nowoczesna sieć bibliotek publicznych dla integracji społecznej – umiejętności dla przyszłości”. Projekt (o dużej skali) został wstępnie przyjęty przez MR i rekomendowany przez MKiDN do realizacji po podpisaniu umowy z krajami EOG.

Wydarzenia

- DESI 2016. Co wynika dla Polski z najnowszego wskaźnika cyfryzacji gospodarki i społeczeństwa?, Warszawa, 13 kwietnia 2016
- Wystąpienie podczas spotkania Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych w Olsztynie.
- Wystąpienie podczas III Konwentu IT Województwa Śląskiego, Szczyrk 2 czerwca 2016
- Wystąpienie podczas konferencji Informatyka w Edukacji 2016, Toruń 26 czerwca
- Spotkanie w MEN prezentujące dobre praktyki z zakresu nauki kodowania w szkołach dla pełnomocników kuratorów ds. innowacji z całego kraju
- Inauguracja Koalicji na rzecz Umiejętności Cyfrowych i Zatrudnienie KE, Bruksela 1 grudnia 2016

Zespół

Jacek Wojnarowski, kierownik Programu, eksperci: Piotr Arak- Polityka Insight, Dominik Batorski, Uniwersytet Warszawski, Justyna Jasiewicz, Uniwersytet Warszawski

Dział publikacji – nowe formy upowszechniania wyników badań i analiz oraz debat

W roku 2016 Instytut Spraw Publicznych upowszechniał wyniki swoich badań w książkach, raportach i w serii *policy papers* „Analizy i Opinie”. W sumie wydaliśmy 44 publikacje – w przeważającej większości bezpłatne, w wersji elektronicznej. Lista publikacji ISP została wyszczególniona w rozdziałach poświęconych pracy poszczególnych programów Instytutu.

Obok koordynacji produkcji raportów, książek i analiz, Dział Publikacji ISP kontynuował rozwój nowych metod upowszechniania informacji. Korzystając z technik wideo, przygotowano szereg filmów, prezentujących w nowoczesnej formie badania i analizy ISP, opinie oraz nagrania całych wydarzeń – konferencji, debat, seminariów. Przygotowane materiały publikowane są na internetowym kanale ISP - youtube.com/ISPThinkTank.

Rzeczywistość nowoczesnych metod wizualizacji danych, oparte na technikach wideo, umożliwił stworzenie kolejnego kanału dotarcia do odbiorców, który cieszy się zainteresowaniem – w 2016 roku materiały Instytutu były otwierane 14 900 razy, notując łącznie 710 godzin wyświetlania.

dr Janina Petelczyc o sytuacji kobiet w systemie emerytalnym 1:46

Debata: Trzeci sektor pod presją 1:52:13

Tomasz Schimanek o zmianach w Ustawie o działalności pożytku... 2:58

Seminarium: Populści i demagogi. Czym nas uwodzą/zwodzą? Panel II. 1:33:43

Ukraińcy patrzą na Zachód - prezentacja wyników badań 2:16

Co należy zmienić w polskiej polityce rodzinnej. Joanna Augustynowska 1:30

Dr Adam Bodnar o współpracy z organizacjami pozarządowymi i... 4:35

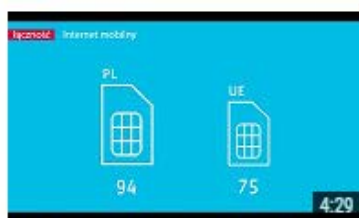
Warszawa/Berlin. Miasta (w) relacji. 1:34:00

Dlaczego potrzebujemy Rzeczników Praw Obywatelskich we współczesne... 1:54:05

Good bye, Schengen? Czy kryzys uchodźczy przywróci granice w 3:34:55

Indeks cyfryzacji Unii Europejskiej 2016 4:29

Z ojczyzną na sztandarze! Debata o narodzie, patriotyzmie i 1:58:50

Czym jest CETA? 1:09

Dyskusja: Kulturowa pańszczyzna czy narodziny twórczej niezależności? 1:44:25

Polacy i Unia Europejska. Październik 2016 2:11

Seminarium: Populści i demagogi. Czym nas uwodzą/zwodzą? 0:39

Nagroda im. Jerzego Zimowskiego

Nagroda im. Jerzego Zimowskiego przyznawana jest od 2008 roku za działalność społeczną, publicystyczną, badawczą lub inną na rzecz grup społecznych, które znalazły się w sytuacjach nadzwyczajnych, w szczególności na rzecz migrantów i uchodźców. Patron Nagrody – zmarły w 2007 roku adwokat i urzędnik państwowy Jerzy Zimowski był wieloletnim członkiem Zarządu Instytutu Spraw Publicznych. W latach 1990-1996 pełnił funkcję wiceministra spraw wewnętrznych. W czasie swojej służby publicznej dużo uwagi poświęcał kwestiom migracji i uchodźców. Wprowadzał ustawodawstwo związane z polityką migracyjną, przez kilkanaście lat był członkiem Rady do Spraw Uchodźców. Z jego udziałem odbywały się też m.in. pierwsze rozmowy o przystąpieniu Polski do strefy Schengen.

Marina Hulia laureatką IX edycji Nagrody im. Jerzego Zimowskiego

Laureatką IX edycji Nagrody została Marina Hulia. nauczycielka, działaczka społeczna, dyrektorka szkoły demokratycznej na dworcu w Brześciu. Mieszkająca od 1992 roku w Polsce, Marina Hulia zaczynała pracę w naszym kraju jako nauczycielka, jednakże poświęciła się pracy na rzecz uchodźców – głównie z Czechenii – oraz na rzecz innych osób wykluczonych – samotnych, starszych pensjonariuszy domów opieki, więźniów i niepełnosprawnych.

Z ramienia Stowarzyszenia Edukacji Prawnej brała m. in. udział w innowacyjnych projektach resocjalizacji więźniów. W 2015 roku - jako konsultantka MEN ds. integracji i pracy z dziećmi cudzoziemskimi w polskiej szkole - odwiedzała placówki edukacyjne na terenie całego kraju i prowadziła szkolenia dla nauczycieli i zajęcia warsztatowe dla uczniów.

Od wielu miesięcy Marina Hulia skupia swoje wysiłki na prowadzeniu szkoły demokratycznej dla dzieci czecheńskich uchodźców koczujących w Brześciu w Białorusi i próbujących z rodzinami wjechać do Polski, aby ubiegać się tutaj o status uchodźcy. Marina Hulia stara się im pomóc, przywozi ubrania, środki na jedzenie, książki, kredki, zeszyty, listy od dzieci polskich. Organizuje też dla nich zajęcia, lekcje polskiego i zabawy. Jest autorką kilkudziesięciu artykułów i audycji poświęconych pracy z dziećmi uchodźców. Laureatka m. in. Nagrody Specjalnej Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za Nieocenione Zasługi dla Kultury Polskiej, zwłaszcza Edukacji Kulturalnej Dzieci i Młodzieży oraz nagrody im. Ireny Sendlerowej „Za naprawianie świata”.

Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się 13 grudnia 2016 roku w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. Wzięli w niej udział licznie zgromadzeni goście: działacze społeczni, dziennikarze i urzędnicy państwowi, m.in. rzecznik Praw Obywatelskich Adam Bodnar i prezes Najwyższej Izby

Kontroli Krzysztof Kwiatkowski. Galę poprowadził Jerzy Baczyński, redaktor naczelny tygodnika Polityka.

Ogłaszając werdykt, prezes Instytutu Spraw Publicznych, dr Jacek Kucharczyk, powiedział:

- Marina pomaga odbudowywać zerwane więzi ludziom, którym „powinęła się noga”. Oswaja z nową rzeczywistością dzieci, wyrwane ze swoich rodzinnych domów i krajów, szczególnie te przybyłe w ostatnim czasie z ogarniętej terrorem Czeczenii. Zwraca podmiotowość starszym osobom, wypchniętym na margines głównego nurtu życia.

Krystyna Starczewska, w swojej laudacji na cześć Mariny podkreśliła, że działaczka przywraca innym ludziom poczucie własnej wartości i godność, ucząc ich pomagania jeszcze bardziej potrzebującym.

Laureatkę IX edycji wskazała Kapituła w składzie: Jerzy Baczyński, Stana Buchowska, Aleksandra Chrzanowska, Wojciech Jagielski, Mariusz Jakubowski, prof. Lena Kolarska-Bobińska, dr Jacek Kucharczyk, prof. Wiktor Osiatyński, Danuta Przywara, prof. Irena Rzeplińska, Krystyna Starczewska, Wojciech Wróblewski

Patronami medialnymi Nagrody są tygodnik Polityka i Radio Tok FM. Partnerem IX edycji było m. st. Warszawa.

ANEKS

Projekty realizowane w roku 2016

Program Europejski

„Ukraińcy w Polsce i w Niemczech □ zaangażowanie społeczno-polityczne, oczekiwania, możliwości działania”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperci: Andryi Kornychuk, dr Agnieszka Łada, Justyna Seges Frelak, Łukasz Wenerski, Katrin Böttger, Julian Plottka, Magdalena Patalong, Ljudmyla Melnyk, Richard Steinberg

Badacze Instytutu Spraw Publicznych przyjrzeni się Ukraińcom mieszkającym w różnych rejonach Polski i Niemiec, którzy mimo iż przebywają na emigracji, starali i starają się na wiele sposobów solidaryzować z Ukrainą: podczas Euromajdanu, aneksji Krymu oraz trwającego konfliktu rosyjsko-ukraińskiego na Donbasie. W drugiej połowie 2015 roku przeprowadzono w obu krajach kilkadziesiąt wywiadów z przedstawicielami ukraińskiej mniejszości zaangażowanymi we wsparcie Ukrainy oraz z ekspertami, którzy na co dzień zajmują się tematyką ukraińską. Wyniki badania zawierające propozycje konkretnych działań na rzecz wzmocnienia ukraińskiego kapitału społecznego ukazały się raporcie [#EngagEUkraine – zaangażowanie społeczne Ukraińców mieszkających w Polsce i w Niemczech.](#)

Okres realizacji: maj 2015 – wrzesień 2016

Źródło finansowania: Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki

„Wpływ konfliktu rosyjsko-ukraińskiego na postrzeganie relacji transatlantyckich w Polsce, Niemczech i USA”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz

Ekspert: dr Agnieszka Łada, Aleksander Fuksiewicz, Łukasz Wenerski

Przy okazji wyborów w USA zaprezentowaliśmy wyniki badania wpływu konfliktu rosyjsko-ukraińskiego na relacje między Europą a Stanami Zjednoczonymi, przeprowadzonego na podstawie m.in. wizyt studyjnych w Berlinie i Waszyngtonie. Zorganizowaliśmy również debatę publiczną „Czy jest się czego bać?”, podczas której wspólnie ze znawcami amerykańskiej polityki: Urszulą Gacek, b. konsul generalną w Nowym Jorku; Davidem McQuaidem, b. korespondentem amerykańskiej prasy w Polsce i b. korespondentami w USA Christophem von

Marschallem i Dorotą Wysocką-Sznepf debatowaliśmy o tym, kogo wybiorą Amerykanie i co ich wybór będzie oznaczał dla Europy, stosunków transatlantyckich i polityki Zachodu wobec Rosji.

Okres realizacji: lipiec 2015 □ czerwiec 2016

Źródło finansowania: Fundacja Fritza Thyssena

„Rosyjska propaganda”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Ekspert: Łukasz Wenerski

Instytut Spraw Publicznych wraz z partnerami z Austrii, Czech, Słowacji i Węgier podjął się analizy wpływu rosyjskiej propagandy w krajach Grupy Wyszehradzkiej i w Austrii. W 2017 opublikowaliśmy raport [Akcja-reakcja. Jak działa rosyjska propaganda w Unii Europejskiej i jak reagują na nią unijne instytucje](#) pokazujący w jaki sposób rosyjska narracja dociera do polskiej polityki i świata mediów. Liderem projektu był węgierski Political Capital Policy Research & Consulting Institute.

Okres realizacji: wrzesień 2016 – kwiecień 2017

Źródło finansowania: National Endowment for Democracy

“The Projection of Authoritarian Influence in Vulnerable Democracies”

Projekt ma na celu zbadanie metod i instrumentów chińskiego i rosyjskiego oddziaływania politycznego tzw. „miękkiej siły” (*soft power*) w czterech młodych demokracjach: Polsce, Słowacji, Argentynie i Peru. Analiza obejmuje w szczególności wpływ w obszarze mediów, kultury środowiska akademickiego i think tanków. Na podstawie analizy danych zastanych oraz wywiadów z ekspertami stworzony zostanie pełny zestaw narzędzi „miękkiego wpływu” Chin i Rosji w każdym kraju, opisany sposób, w jaki narzędzia te są stosowane oraz oceniona ich skuteczność.

Okres realizacji: maj 2016 – grudzień 2017

Źródło finansowania: National Endowment for Democracy

„Nadszarpnięte partnerstwo. Niemcy o Rosji i obecnej polityce rosyjskiej”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperti: Jacek Kucharczyk, dr Agnieszka Łada, Łukasz Wenerski, Gabriele Schoeler

Na podstawie badania sondażowego przeprowadzonego w Niemczech przygotowaliśmy raport [Nadszarpnięte partnerstwo. Niemcy o Rosji i obecnej polityce rosyjskiej](#). Tekst analizuje w jaki sposób przedstawiciele niemieckiego społeczeństwa odnoszą się do polityki zagranicznej Rosji oraz relacji niemiecko-rosyjskich w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej.

Okres realizacji: styczeń – czerwiec 2016

Źródło finansowania: Fundacja Bertelsmanna

„Partycypacja publiczna na Ukrainie”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperci: Andriy, Korniyuchuk, Małgorzata Koziarek, Dominik Owczarek, Filip Pazderski

Instytut Spraw Publicznych oraz Fundacja „Nasze Podole” z Winnicy zaangażowały się w działania na rzecz rozwoju mechanizmów partycypacji publicznej na Ukrainie. Przedstawiciele trzech ukraińskich miast (Melitopol, Pierwomajsk, Wilnogorsk) wzięli udział w serii szkoleń z zakresu partycypacji oraz w wizycie studyjnej w Polsce, gdzie zapoznali się w praktyce z metodami wdrażania narzędzi partycypacyjnych. Końcowym etapem będzie wdrożenie mechanizmów partycypacyjnych w każdym z trzech miast ukraińskich.

Okres realizacji: maj 2016 – czerwiec 2017

Źródło finansowania: National Endowment for Democracy

„Migracje wewnętrzne – Ukraina”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperci: Andriy Korniyuchuk, Łukasz Wenerski

ISP zbadał sytuację migrantów wewnętrznych na Ukrainie. Szczególną uwagę zwrócono na wsparcie międzynarodowych grantodawców oraz to, w jaki sposób ich zaangażowanie wpływa na sytuację ekonomiczną i prawną osób wewnętrznie przesiedlonych. W 2017 r. planowane jest wydanie raportu, który przygotowany zostanie na podstawie wywiadów przeprowadzonych w ukraińskich miastach.

Okres realizacji: maj – grudzień 2016

Źródło finansowania: National Endowment for Democracy

„New Pact for Europe”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz

Eksperci: Jacek Kucharczyk, Andriy Korniyuchuk, Agnieszka Łada

„New Pact for Europe”, to inicjatywa, której celem jest promowanie ogólnoeuropejskiej debaty nad propozycjami reform Unii Europejskiej i stworzenie „pakietu propozycji”, zmian w funkcjonowaniu UE i jej politykach. Inicjatywa koordynowana jest przez King Baudouin Foundation, Bertelsmann Stiftung, Open Society Initiative for Europe, and the European Policy Centre w Brukseli wraz z partnerami z krajów UE, w tym ISP. W roku 2016 Instytut zorganizował spotkanie grupy polskich ekspertów ds. Unii Europejskiej, polsko-włoskie warsztaty eksperckie oraz otwartą debatę na temat przyszłości Unii Europejskiej po Brexicie - „Unia Europejska. Reorganizacja | Jak wymyślić UE na nowo?” z udziałem prof. Danuty Hübner (Parlament Europejski), Marka Cichockiego (Centrum Europejskie Natolin) oraz Janisa Emmanuilidisa (European Policy Centre). Na ich podstawie ISP opracuje analizę obecnego stanu integracji europejskiej z polskiej perspektywy, która posłuży przygotowaniu „Nowego Paktu dla Europy” przez grupę doradczą pod przewodnictwem Hermana van Rompuy’a, byłego przewodniczącego Rady Europejskiej.

Okres realizacji: maj 2016 □ grudzień 2017

Źródło finansowania: King Baudouin Foundation i inne

„Pytania o Europę”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk
Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz

ISP organizuje cykl konferencji na ważne i aktualne tematy europejskie. W 2016 roku zorganizowaliśmy debaty na temat Brexitu, europejskiej demokracji i referendum w Europie, umów handlowych Unii Europejskiej z USA i Kanadą oraz kryzysu uchodźczego. Kolejne debaty odbędą się w roku 2017. Każdej debacie towarzyszy publikacja i film promocyjny.

Okres realizacji: maj 2016 □ maj 2017

Źródło finansowania: Parlament Europejski, Fundacja Friedricha Eberta

„Młodzi w Europie”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk
Koordynator projektu: Łukasz Wenerski
Eksperti: dr Agnieszka Łada, Łukasz Wenerski, Gabriele Schoeler

Celem projektu jest próba zrozumienia, w jaki sposób młodzi Europejczycy postrzegają współczesną Unię Europejską, jakie korzyści z członkostwa dostrzegają oraz jakie problemy ich zdaniem dotyczą obecnie Wspólnotę. ISP wraz z partnerami z krajów Grupy Wyszehradzkiej, Austrii i Niemiec przygotował i przeprowadził badanie sondażowe wśród ludzi młodych w wieku 15-24 lata z sześciu krajów UE. Na podstawie badania sondażowego w 2017 roku powstał raport [Akceptacja, reforma, rozstanie? Młodzież z sześciu państw członkowskich Unii Europejskiej wobec integracji europejskiej](#) pod redakcją Jacka Kucharczyka i Agnieszki Łady pokazujący stosunek młodych do UE, migracji i demokracji.

Okres realizacji: wrzesień 2016 – maj 2017
Źródło finansowania: Fundacja Bertelsmanna

„Policy paper: aktualne relacje Polska-Niemcy i Polska-Europa”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk
Koordynator projektu/ Ekspert: dr Agnieszka Łada

Działalność rządu w Warszawie wzbudza zainteresowanie polskich partnerów zagranicznych. Stawiają oni pytania o plany polskich polityków, reakcje społeczeństwa oraz opinie ekspertów. W celu odpowiedzi na te pytania ISP przygotował dla Fundacji Bertelsmanna tekst w formie wywiadu z ekspertem na temat obecnego stanu i potencjału rozwoju relacji polsko-niemieckich. Kolejny tekst będzie wskazywał zmiany w polskiej polityce europejskiej.

Okres realizacji: listopad 2016 – kwiecień 2017
Źródło finansowania: Fundacja Bertelsmanna

„Zaangażowanie Fundacji im. Heinricha Bölla w krajach bałtyckich”

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz
Eksperti: Aleksander Fuksiewicz

ISP przygotował ekspertyzę dla Fundacji im. Heinricha Bölla na temat możliwości zaangażowania się Fundacji w państwach bałtyckich. Raport, zawierający kompleksową analizę sytuacji politycznej, stanu demokracji i sektora pozarządowego, społecznego postrzegania kwestii „zielonych” czy polityki zagranicznej oraz rekomendacje, został przygotowany na podstawie trzech wizyt studyjnych w Wilnie, Rydze i Tallinie.

Okres realizacji: marzec – czerwiec 2016

Źródło finansowania: Fundacja im. Heinricha Bölla

„Wykwalifikowani migranci w Polsce i Niemczech”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperti: Andryi Korniychuk, dr Agnieszka Łada, Justyna Seges Frelak, Łukasz Wenerski

Badaliśmy zjawisko migracji wykwalifikowanych pracowników ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń Polski i Niemiec. Przeprowadziliśmy badanie jakościowe w Polsce i Niemczech oraz zorganizowaliśmy debatę o zapotrzebowaniu na cudzoziemską, wykwalifikowaną siłę roboczą, sposobach przyciągania tej grupy pracowników oraz o politykach migracyjnych. Owocem działań jest raport [*Medycyna bez granic? Wykwalifikowani migranci w zawodach medycznych w Polsce i Niemczech*](#) autorstwa Agnieszki Łady i Justyny Seges Frelak.

Okres realizacji: listopad 2015 – grudzień 2016

Źródło finansowania: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundacja im. Friedricha Eberta

„Barometr Polska-Niemcy 2017”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu/ Ekspert: dr Agnieszka Łada

Badanie poświęciliśmy porównaniu obecnego wzajemnego wizerunku obu krajów i społeczeństw z wynikami badania przeprowadzonego w 2000 roku. Wyniki pokazały, że obraz Polski i polskiej polityki w Niemczech uległ pogorszeniu. Opublikowane zostały w raporcie na stronie internetowej isp.org.pl/barometr i zaprezentowane na konferencji w Berlinie, którą otworzył Hans-Gert Poettering.

Okres realizacji: luty 2016 – lipiec 2016

Źródło finansowania: Fundacja Konrada Adenauera, Fundacja Bertelsmanna

„Slogany czy konkrety? 2017”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu/ Ekspert: dr Agnieszka Łada

Rok 2016 był czasem, w którym Polska i Niemcy obchodziły 25. rocznicę podpisania Traktatu o Dobrym Sąsiedztwie i Przyjaznej Współpracy. W publikacji [*Slogany czy konkrety? Plany polsko-niemieckiej współpracy z okazji 20. rocznicy podpisania traktatu – spojrzenie po pięciu latach*](#) autorstwa Agnieszki Łady wskazaliśmy, które z projektów zaplanowanych do realizacji przez Polskę i Niemcy w 20. Rocznice podpisania Traktatu, zostały zrealizowane. Ponadto zbadaliśmy, jak kształtuje się obecnie nauczanie i zainteresowanie językiem niemieckim w Polsce – kraju, gdzie statystycznie nadal największa liczba osób na świecie uczy się tego języka jako obcego. Wnioski z badań pokazały, że motywacja do nauki spada. Rekomendacje, jak

poprawić jakość nauczania sformułowaliśmy w raporcie [Slogany czy konkrety. Język niemiecki w Polsce. Fakty i opinie](#), który ukazał się na początku 2017 roku.

Okres realizacji: maj 2016 – październik 2016

Źródło finansowania: Fundacja Konrada Adenauera

Program Społeczeństwo i Demokracja

„Nothing to Fear but Fear Itself?”

Kierownik projektu: Jacek Kucharczyk

Eksperti: Jacek Kucharczyk, Małgorzata Druciarek, Aleksander Fuksiewicz, Dominik Owczarek

Instytut Spraw Publicznych przeprowadził pogłębioną analizę nastrojów populistycznych i ksenofobicznych w Polsce, które otworzyły drogę do przejęcia władzy przez populistyczną formację. Badanie to zrealizowane było w ramach międzynarodowego przedsięwzięcia koordynowanego przez Londyński think-tank DEMOS, a jego efekt został opublikowany w szerokim opracowaniu obok analiz dotyczących Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Hiszpanii i Szwecji. Raport dystrybuowany był w krajach, w których prowadzono analizy, oraz szeroko komentowany w debacie publicznej w tych krajach.

Okres realizacji: lipiec 2016 – luty 2017

Źródło finansowania: Think-tank DEMOS, Wielka Brytania

„Upowszechnienie wiedzy na temat petycji jako instrumentu zwiększającego wpływ obywateli na decyzje podejmowane przez administrację publiczną”

Koordynator projektu: Izabela Przybysz, Katarzyna Banul

Eksperti: Tomasz Schimanek, Paulina Sobiesiak-Penszko, Agata Winiarska, Filip Pazderski

Celem projektu jest zwiększenie wpływu obywateli na sprawy publiczne poprzez upowszechnienie stosowania petycji. Przeprowadzono ogólnopolską kampanię informacyjno-edukacyjną na temat petycji (w tym konkurs dotyczący petycji, konferencje, spotkania dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządów lokalnych, założenie i prowadzenie strony www.petycje.edu.pl) oraz monitorowano działania ustawy o petycjach w pierwszym roku jej funkcjonowania.

Okres realizacji: maj 2015 – listopad 2016

Źródło finansowania: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich), Senat RP

„Przejrzystość wyborów samorządowych w Europie Środkowo-Wschodniej”

Koordynator projektu: Małgorzata Koziarek

Eksperti: Paulina Sobiesiak-Penszko, Filip Pazderski

Instytut Spraw Publicznych razem z partnerami ze Słowacji i Słowenii przeprowadził monitoring finansowania samorządowych kampanii wyborczych 2014 w Polsce, Słowacji i Słowenii. Działania obejmowały m.in.: obserwację kampanii wyborczej w terenie przez przeszkolonych wolontariuszy, monitoring mediów i analizę sprawozdań finansowych komitetów wyborczych oraz wywiady pogłębione z komisarzami wyborczymi i pełnomocnikami finansowymi komitetów wyborczych. Na ich podstawie przygotowano publikacje w trzech krajach oraz policy papers adresowane do decydentów i liderów opinii. Powstało również opracowanie porównawcze – przedstawiające otoczenie prawno-instytucjonalne finansowania polityki lokalnej w Polsce, Słowacji i Słowenii. Uwieńczeniem projektu była organizacja wspólnej konferencji podsumowującej zorganizowanej we współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE.

Okres realizacji: maj 2014 – marzec 2016

Źródło finansowania: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna Spraw Wewnętrznych, Program Przeciwdziałania i Zwalczania Przemocności

„System wsparcia osób starszych w Płońsku - diagnoza, poprawa jakości, nowe rozwiązania”

Koordinator projektu: Małgorzata Koziarek

Eksperti: Małgorzata Koziarek, Tomasz Schimanek

Wspólnie z Gminą Miasto Płońsk przygotowaliśmy plan poprawy jakości i dostępności usług dla starszych mieszkańców miasta oraz stworzyliśmy dom dziennego pobytu dla mieszkańców Płońska, którzy ukończyli 60 lat. Działania te poprzedziła analiza potrzeb i usług w wypracowywaniu rozwiązań brali udział płońscy seniorzy. Płońskie doświadczenia zostały przedstawione przedstawicielom mazowieckich gmin na konferencji podsumowującej oraz opisane i upowszechnione w publikacji [Gdy mieszkańcy się starzej. Wskazówki tworzenia lokalnej polityki senioralnej](#)

Okres realizacji: lipiec – grudzień 2016

Źródło finansowania: Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020.

„Obywatel i Prawo VIII”

Koordinator: Agata Winiarska

Prowadziliśmy stronę internetową obywateliprawo.pl zawierająca ważne aktualności, informacje i publikacje związane z dostępem obywateli do pomocy prawnej i z edukacją prawną. Przeprowadziliśmy monitoring pierwszego roku funkcjonowania ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Na jego podstawie opracowaliśmy propozycje zmian w ustawie, skierowaliśmy również petycję do Ministra Sprawiedliwości.

Okres realizacji: styczeń 2016– grudzień 2016

Źródło finansowania: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

„Indeks poziomu rozwoju i stabilności organizacji obywatelskich - CSO Sustainability Index” (2015-2016)

Koordinator projektu: Filip Pazderski

Eksperci: dr Agnieszka Rymsza (edycja 2015), Filip Pazderski (edycja 2016)

ISP od 2004 roku bada ocenę kondycji organizacji obywatelskich w Polsce, zgodnie z metodologią Indeksu Stabilności (CSO Sustainability Index) – międzynarodowego, corocznego badania, koordynowanego przez United States Agency for International Development (USAID). W trakcie panelu dyskusyjnego eksperci oceniają poziom rozwoju i stabilność trzeciego sektora uwzględniając siedem wymiarów: otoczenie prawne, zdolności organizacyjne, kondycję finansową, rzecznictwo, świadczone usługi, infrastrukturę i wizerunek społeczny. Wyniki publikowane są w książkowym raporcie oraz na stronach USAID. W 2016 roku opracowaliśmy i opublikowaliśmy w języku polskim i angielskim raport poświęcony sytuacji trzeciego sektora w 2015 roku. Wnioski posłużyły do zainicjowania debaty na temat zagrożeń dla niezależności trzeciego sektora w Polsce. Temat ten wybraliśmy jako istotny w kontekście dalszej stabilności funkcjonowania organizacji obywatelskich w naszym kraju ze względu na aktualne dyskusje publiczne dotyczące sposobu funkcjonowania organizacji oraz planowane zmiany systemowe dotyczące ich publicznego wsparcia. Jesienią rozpoczęliśmy realizację badania poświęconego sytuacji polskich organizacji obywatelskich w 2016 roku.

Okres realizacji: październik 2015 – wrzesień 2016 (edycja 2015); październik 2016 – sierpień 2017 (edycja 2016)

Źródło finansowania: United States Agency for International Development (USAID)

„Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami – diagnoza i potrzebne zmiany”

Koordynator projektu/ekspert: Aleksandra Kobylińska

Eksperci: dr Dorota Wiszejko-Wierzbicka, dr Mariola Raław, Małgorzata Druciarek

Głównym celem projektu jest poszerzenie wiedzy na temat potrzeb i sytuacji osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności (zarówno kobiet, jak i mężczyzn), które zdecydowały się zostać rodzicami i opracowanie rekomendacji oraz propozycji konkretnych rozwiązań instytucjonalnych ułatwiających niepełnosprawnym rodzicom pełnienie ról macierzyńskich i ojcowskich. W tym celu prowadzimy badania jakościowe i ilościowe, na ich podstawie opracujemy wnioski i rekomendacje dla decydentów publicznych. Zostaną także przygotowane materiały informacyjne dla rodziców zawierające podstawowe informacje na temat gwarantowanych im praw i możliwości uzyskania wsparcia oraz zainicjowana szeroka debata publiczna na ten temat.

Okres realizacji: listopad 2016 – kwiecień 2018

Źródło finansowania: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

“Unemployment and Pensions Protection in Europe: The Changing Role of Social Partners (PROWELFARE II)”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Ekspert zewnętrzny: dr Jan Czarzasty

Ten międzynarodowy projekt miał na celu zbadanie roli partnerów społecznych – w szczególności związków zawodowych – w zakresie systemu zabezpieczenia społecznego poprzez programy pracownicze tzw. *occupational welfare*. Analiza obejmowała dwa obszary polityki (bezrobocie i emerytury), trzy sektory gospodarki (produkcja, sektor publiczny i usługi prywatne) oraz dziewięć krajów: Austria, Belgia, Niemcy, Włochy, Holandia, Polska, Hiszpania, Szwecja i Wielka Brytania. Partnerzy projektu postawili sobie następujące trzy główne cele: (1) Zbudowanie adekwatnego aparatu pojęciowego i klasyfikacji istniejących zjawisk w zakresie zabezpieczenia społecznego w miejscu pracy, systematyczne gromadzenie informacji poprzez

studia przypadków (w krajach objętych badaniem) oraz określenie nowej klasyfikacji / typologii analizy porównawczej systemów zabezpieczenia społecznego w Europie; (2) Opracowanie bardziej pogłębionego procesu analitycznego w celu wykazania wzajemnego oddziaływania między zabezpieczeniem społecznym a dialogiem, przy jednoczesnym uwzględnieniu kompleksowego zarządzania systemami przeciwdziałającymi wykluczeniu społecznemu; (3) Rozpowszechniać wiedzę i poprawić dialog społeczny poprzez zestaw narzędzi krajowych warsztatów i wydarzeń europejskich, mediów i publikacji.

Okres realizacji: grudzień 2014 – listopad 2016

Źródło finansowania: Dyrekcja Generalna do spraw Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, Komisja Europejska

“Badanie funkcjonowania i wizerunku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: Dominik Owczarek, Filip Pazderski, Paulina Sobiesiak-Penszko

ISP przeprowadził drugą edycję panelowego badania liderów opinii na temat funkcjonowania i wizerunku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Jest to co dwuletnie badania realizowane na grupie 100 przedstawicieli dziennikarzy, bloggerów, związków zawodowych, organizacji pracodawców, ekonomistów, think-tanków i administracji publicznej. Indeks opinii o ZUS został włączony do zestawu mierników realizacji Strategii ZUS, na podstawie którego prowadzona jest ewaluacja działań tej instytucji w szeregu obszarów. ISP dostarcza więc mechanizmu weryfikacji działań największej polskiej instytucji i wspiera ją w prowadzeniu działań modernizacyjnych i podnoszących jej efektywność.

Okres realizacji: luty 2016 – kwiecień 2016 (badanie powtarzane co dwa lata)

Źródło finansowania: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

“Badanie wiedzy o systemie zabezpieczenia społecznego w Polsce”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: Marek Dudkiewicz, Dominik Owczarek

W ostatnim roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadzał Przegląd systemu emerytalnego w Polsce. Procesem wspierającym to przedsięwzięcie było ogólnopolskie badanie wiedzy Polaków o systemie ubezpieczeń społecznych, które zrealizowały Instytut Spraw Publicznych i Millward Brown. Przeprowadziliśmy ogólnopolskie badanie ilościowe oraz pogłębione badanie jakościowe z przedstawicielami pięciu grup: osób młodych, przedsiębiorców, pracujących, posiadających przerwę w pracy oraz świadczeniobiorców ZUS. W oparciu o badania stworzono indeks wiedzy o systemie zabezpieczenia społecznego. Główny wniosek badania mówi o bardzo niskim stanie wiedzy w tym zakresie przy jednocześnie dość silnie ugruntowanej negatywnej ocenie ZUS, co wskazuje na posługiwanie się stereotypami, obiegowymi opiniami czy poleganiu na emocjonalnych reakcjach w ocenie różnych wymiarów zabezpieczenia społecznego. Raport zawierał zestaw rekomendacji dla ZUS w zakresie budowania wiedzy o systemie zabezpieczenia społecznego i budowania pozytywnego wizerunku systemu oraz samej instytucji. Wnioski z badania stanowiły znaczną część diagnozy Zielonej Księgi sporządzonej przez ZUS w ramach Przeglądu emerytalnego.

Okres realizacji: czerwiec 2016 – wrzesień 2016

Źródło finansowania: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

„Ubóstwo energetyczne”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: Dominik Owczarek

Przeprowadzona została analiza skali i charakterystyki ubóstwa energetycznego w Polsce ze zwróceniem szczególnej uwagi na płeć oraz przygotowany kompleksowy zestaw rekomendacji polityk publicznych mających na celu zmniejszenie tego problemu w Polsce. Dotyczą one podniesienia efektywności energetycznej budynków mieszkalnych (termomodernizacja), zaspokojenia bieżących potrzeb energetycznych poprzez uzupełnienie przychodów gospodarstwa domowego (zasilek energetyczny w miejsce dodatku energetycznego) oraz zmiany postaw i podnoszenia poziomu wiedzy w zakresie efektywnego użytkowania źródeł energii. Przedstawiciele Instytutu Spraw Publicznych biorą udział w spotkaniach Koalicji ds. Mieszkalnictwa prowadzonej przez Habitat for Humanity i prowadzą działania rzecznicze w obszarze ubóstwa energetycznego.

Okres realizacji: styczeń 2016 – grudzień 2016

Źródło finansowania: Fundacja ClientEarth, wolontariat

„Innovative Social Investment: Strengthening communities in Europe (InnoSI)”

Koordynator projektu/ekspert: Filip Pazderski

Eksperci: dr hab. Aldona Wiktorska-Świącka, dr Małgorzata Michalewska-Pawlak oraz dr Monika Klimowicz

Międzynarodowy projekt badawczy, realizowany przez Instytut Spraw Publicznych w ramach konsorcjum złożonego z uczelni oraz partnerów społecznych z 10 państw europejskich: Finlandii, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Niemiec, Szwecji, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch oraz Polski. Konsorcjum jest kierowane przez Policy Evaluation Research Unit z Manchester Metropolitan University (www.mmuperu.co.uk). Prowadzimy badania nad innowacyjnymi strategiami inwestycyjnymi, dzięki którym możliwa jest poprawa jakości życia mieszkańców w miastach i regionach w Europie. Projekt zakłada przeprowadzenie interdyscyplinarnych badań naukowych w celu analizy efektywności innowacyjnych inwestycji społecznych z uwzględnieniem znaczenia w nich kontekstu regionalnego, roli innowacji społecznych, potrzeby uznania i mierzenia społecznej, jak i ekonomicznej wartości w ocenie realizacji polityk oraz oddziaływania inwestycji społecznych na budowanie tożsamości społecznej w Europie. Ze strony polskiej inicjatorem działań oraz kierownikiem pakietu zadań badawczych jest Uniwersytet Wrocławski. Instytut Spraw Publicznych odpowiada natomiast za upowszechnienie uzyskanych rezultatów oraz działania rzecznicze związane z przekazaniem wyników badań decydentom i nakłonieniem tych osób do ich wykorzystania w trakcie planowania polityk publicznych.

Okres realizacji: maj 2015 – październik 2017

Źródło finansowania: Komisja Europejska, Ramowy Program Unii Europejskiej Horyzont 2020 w zakresie badań naukowych i innowacji

„Badanie zmiany praktyk uczestniczenia w kulturze wśród ludności wiejskiej”

Koordynator projektu/ekspert: Filip Pazderski

Eksperci: prof. dr hab Beata Łaciak, dr Bartłomiej Walczak, dr Marcin Jewdokimow

Jest to projekt badawczy, w ramach którego przyglądaliśmy się bliżej praktykom uczestnictwa w kulturze na obszarach wiejskich w Polsce oraz zmianom, jakie nastąpiły w ich zakresie na

przestrzeni ostatnich 5 lat. Celem tej inicjatywy jest dostarczenie szczegółowego obrazu korzystania z kultury przez mieszkańców gmin wiejskich do 10 tys. mieszkańców.

W ramach tej inicjatywy zaplanowano badanie realizowane przy pomocy metody etnosondażu, łączącej elementy podejścia ilościowego (sondaż na reprezentatywnej próbie mieszkańców) i jakościowego (wywiady z kluczowymi aktorami). Z bazy gmin wiejskich posiadających do 10 tys. mieszkańców wylosowano w tym celu 45 jednostek, w których zrealizowano 40 wywiadów kwestionariuszowych z mieszkańcami oraz 6 wywiadów ankierskich z przedstawicielami lokalnych instytucji i niezależnymi działaczami, zajmującymi się szeroko pojętą kulturą. Zostało ono poprzedzone szczegółową kwerendą dotychczas zrealizowanych badań z zakresu funkcjonowania kultury na obszarach wiejskich. Projekt obejmuje także działania służące promocji wyników badań (zorganizowana zostanie m.in. debata nt. roli kultury na obszarach wiejskich) i jak najskuteczniejszemu ich zastosowaniu w praktyce. W ostatniej fazie realizacji tej inicjatywy odbędzie się panel delficki, podczas którego badacze wspólnie z ekspertami z dziedziny kultury, edukacji i samorządu wypracują rozwiązania, służące przełożeniu wniosków z badań na rozwiązania praktyczne.

Okres realizacji: maj 2015 – listopad 2016

Źródło finansowania: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Program Obserwatorium Kultury 2015

„Bargaining for productivity”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: dr Jan Czarzasty, Dominik Owczarek, Małgorzata Koziarek

Zgodnie z raportami Komisji Europejskiej wydajność pracy stanie się kluczowym czynnikiem wzrostu w UE (Komisja Europejska, 2012, 2013, 2014). Szczególnie w tym kontekście wyzwaniem jest zmniejszanie się liczby populacji w wieku produkcyjnym i niekorzystna zmiana proporcji tej grupy do osób w wieku poprodukcyjnym. Głównym pytaniem badawczym jest to, w jaki sposób programy rządowe dotyczące kwestii produktywności ujawniają się na poziomie sektorów i zakładów pracy oraz jak strategie te są postrzegane przez partnerów społecznych. Przedmiotem badania jest polityka przemysłowa, polityki sektorowe oraz układy zbiorowe i przetarg zbiorowy w krajach, w których prowadzone jest badanie: w Niemczech, we Włoszech, w Holandii, w Polsce, w Hiszpanii i w Wielkiej Brytanii. Analizowanych jest pięć wymiarów dialogu społecznego, które mogą mieć związek z produktywnością: (I) wynagrodzenie pracowników; (II) udział i zaangażowanie pracowników; (III) umiejętności i kompetencje; (IV) organizacja pracy; (V) integracja i różnorodność. Projekt zawiera także komponent szkoleniowy, którego celem jest przekazanie wiedzy partnerom społecznym o możliwościach negocjowania zapisów w układach zbiorowych (czy szerzej w przetargu zbiorowym) dotyczących produktywności.

Okres realizacji: kwiecień 2016 – wrzesień 2017

Źródło finansowania: Dyrekcja Generalna do spraw Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, Komisja Europejska

„Challenges Ahead of Economic Recovery”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: dr Jan Czarzasty, Dominik Owczarek, Małgorzata Koziarek

Celem projektu jest pogłębianie wiedzy o odpowiedziach partnerów społecznych na kryzys gospodarczy 2008+ poprzez badania porównawcze w sześciu nowych państwach

członkowskich UE (Bułgaria, Chorwacja, Republika Czeska, Estonia, Polska i Rumunia) oraz kraj kandydujący (FYR Macedonia). Głównym celem projektu jest ożywienie dialogu społecznego w siedmiu krajach europejskich. Cele szczegółowe to: stymulowanie krajowych debat między stronami aktywnie zaangażowanymi w stosunki przemysłowe; tworzenie i wzmacnianie współpracy między instytutami i partnerami społecznymi w krajach partnerskich; ustanowienie międzynarodowej platformy wymiany doświadczeń w zakresie skutecznych praktyk stosunków pracy w celu stworzenia sieci doskonalenia między stronami zaangażowanymi w krajowe systemy stosunków pracy. Działania projektu obejmują: (I) organizację seminarium metodologicznego; (II) badania nad siedmioma narodowymi kontekstami dotyczącymi stosunków pracy, mające na celu przedstawienie aktualnego stanu rzeczy, wyzwań związanych z kryzysem gospodarczym i przyszłych trendów w obszarze dialogu społecznego (III) organizowanie warsztatów foresightowych w celu omówienia najważniejszych tematów krajowych sprawozdań i roli stosunków przemysłowych w kształtowaniu polityki gospodarczej i społecznej w wybranych krajach; (IV) opracowanie krajowych raportów, (V) opracowanie porównawczego raportu badawczego, które będzie porównywać modele stosunków przemysłowych w wymienionych krajach i wykazać ich różnice i podobieństwa w odniesieniu do reszty UE.

Okres realizacji: kwiecień 2016 – lipiec 2017

Źródło finansowania: Dyrekcja Generalna do spraw Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, Komisja Europejska

„Adaptacja miejsc pracy do potrzeb starszych i niepełnosprawnych pracowników”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: dr Jan Czarzasty, Dominik Owczarek, Małgorzata Koziarek

Jednym z głównych wyzwań przyszłych rynków pracy w Europie Środkowo-Wschodniej jest starzenie się społeczeństwa, zmniejszanie się dostępnej siły roboczej i niekorzystna zmiana proporcji osób w wieku produkcyjnym do osób w wieku poprodukcyjnym. Dlatego jednym z najważniejszych celów polityk publicznych powinno być uruchomienie pełnego potencjału pracowników we wszystkich grupach społecznych przede wszystkim: kobiet, osób starszych i niepełnosprawnych. Projekt dedykowany jest tym dwóm ostatnim grupom. Włączenie i utrzymanie na rynku pracy wymaga między innymi dostosowania miejsc pracy do ich potrzeb. Obecnie problem ten nie jest rozpoznawany przez polskie polityki publiczne i nie dysponujemy skutecznymi metodami wsparcia tych grup w pozostawaniu w zatrudnieniu. Celem projektu jest współpracowanie wraz z partnerami społecznymi w ramach metodologii badania w działaniu zrębów kompleksowego wsparcia starszych i niepełnosprawnych pracowników.

Okres realizacji: kwiecień 2016 – marzec 2018

Źródło finansowania: Dyrekcja Generalna do spraw Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, Komisja Europejska

„Warunki pracy i stosunki z pracownikami w firmie Amazon w Polsce”

Koordynator projektu/ekspert: Dominik Owczarek

Eksperci projektu: Dominik Owczarek, Agata Chęłstowska

Funkcjonowanie firmy Amazon budzi wyjątkowo duże zainteresowanie w świecie biznesu i w środowisku obrońców praw pracowniczych, ale przede wszystkim wśród jej klientów – obecnych i przyszłych – na całym świecie. Można zaobserwować pełne spektrum postaw: od niezwykle entuzjastycznych, powstałych z fascynacji innowacyjnością i globalnym sukcesem

ekonomicznym Amazona, przez postawy ambiwalentne, po skrajnie negatywne, stawiające firmę w grupie agresywnych korporacji śrubujących normy pracy. W projekcie badawczym skoncentrowaliśmy się przede wszystkim na pokazaniu mechanizmów działania Amazona w specyficznym polskim kontekście i zrozumienie implementacji globalnego modelu firmy w lokalnych rynkach pracy regionów poznańskiego i wrocławskiego. Ponadto badacze postavili sobie za cel przybliżenie polskiemu czytelnikowi: głównych problemów polskiego rynku pracy, opisanego zaleźnego modelu gospodarki ugruntowanego w naszym kraju oraz funkcjonowania jednej z wielu ponadnarodowych korporacji operujących w Polsce. Tym samym przypadek firmy Amazona jest swoistą soczewką, w której skupiają się w wyostrożony sposób strukturalne problemy polskiej gospodarki i stosunków pracy.

Okres realizacji: czerwiec 2016 – grudzień 2016

Źródło finansowania: Fundacja im. Friedricha Eberta – Przedstawicielstwo w Polsce.

„Monitoring stosunków przemysłowych i restrukturyzacji”

Koordynator projektu: Dominik Owczarek

Eksperti: Jan Czarzasty, Juliusz Gardawski, Adam Mrozowicki, Dominik Owczarek, Maciej Pańków, Barbara Surdykowska, Marta Trawinska, Marianna Zieleńska

Monitoring dialogu społecznego, warunków pracy i restrukturyzacji zorganizowany jest w dwóch obserwatoriach prowadzonych przez Eurofound: EurWork oraz Europejskim Centrum Monitorowania Zmian. Działania te polegają na dostarczaniu informacji w tym obszarze w postaci raportów opartych o ogólnoeuropejskie kwestionariusze rozsyłane do korespondentów Eurofound zlokalizowanych we wszystkich krajach UE. Krajowe raporty są następnie analizowane i konsolidowane na poziomie europejskim i wydawane w postaci analiz porównawczych. Głównym odbiorcą prowadzonych prac są instytucje europejskie (Komisja Europejska, Parlament Europejski) europejscy i krajowi partnerzy społeczny, eksperci i akademicy, a także szeroko pojęta opinia publiczna.

Okres realizacji: marzec 2016 – luty 2017, projekt odnawiany od 2002 roku

Źródło finansowania: Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy – Eurofound

Program Polityki Migracyjnej

“Energising mobile citizens’ participation”

Koordynator: Justyna Segeš Frelak

ISP brał udział w badaniu aktywności obywatelskiej i działalności społecznej obywateli Polski, Litwy i Łotwy w Irlandii. Miało ono na celu m.in. zwiększenie wiedzy na temat udziału mobilnych obywateli Unii Europejskiej w życiu politycznym oraz działalności społecznej. Projekt prowadzony jest we współpracy z Forum Polonia (Irlandia), Diversity Development Group (Litwa) oraz PROVIDUS (Łotwa).

Okres realizacji: listopad 2015 – listopad 2016

Źródła finansowania: Komisja Europejska

„Moja Kariera w Polsce II”

Koordynator: Dominika Potkańska/Anna Piłat

Celem drugiej edycji projektu „Moja kariera w Polsce” jest zwiększenie wiedzy i umiejętności cudzoziemców w podejmowaniu legalnej pracy, otwieraniu i prowadzeniu własnej firmy w Polsce oraz zmiany profilu już prowadzonej działalności gospodarczej. Zorganizowaliśmy szkolenia prawne, szkolenia z poruszania się na polskim rynku pracy („Ja na rynku pracy w Polsce”), szkolenia z zakładania i prowadzenia własnej firmy w Polsce („Moja firma w Polsce”), szkolenia specjalistyczne z zakresu prowadzenia księgowości w małej firmie, zakładania start’upa czy sposobów promocji firmy w Internecie, w tym w mediach społecznościowych.

Okres trwania: sierpień 2015 □ lipiec 2017

Źródło finansowania: Fundusz Azylu, Migracji i Integracji UE oraz budżet państwa

„Jestem mamą w Polsce – II edycja”

Koordynatorki: Karolina Grot, Katarzyna Banul

Projekt polega na wsparciu cudzoziemskich kobiet -migrantek i uchodźczyń, które spodziewają się dziecka, a także mam dzieci w wieku 0-6 lat. Beneficjentami pośrednimi projektu są także ich dzieci. W 2016 roku przeprowadzono cykl warsztatów psychoedukacyjnych dla uchodźczyń i obywaterek państw trzecich.

Okres trwania: sierpień 2015 □ sierpień 2017

Źródło finansowania: Fundusz Azylu, Migracji i Integracji UE oraz budżet państwa

„Od pracy do partycypacji. Zaangażowanie środowisk polonijnych w życie publiczne i dialog społeczny w Irlandii”

Koordynator: Aleksander Fuksiewicz

Celem projektu było wzmocnienie pozycji środowisk polonijnych w Irlandii poprzez wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym oraz dialogu społecznym w oparciu o długoletnie doświadczenie Instytutu Spraw Publicznych oraz Forum Polonia Irlandia. W ramach projektu przeprowadzono diagnozę sytuacji na temat wyzwań w partycypacji obywatelskiej oraz udziału Polaków w dialogu społecznym w Irlandii, cykl szkoleń wzmacniających partycypację obywatelską oraz udział Polaków w dialogu społecznym w Irlandii oraz staże zawodowe (shadowing programme) w instytucjach publicznych (w tym samorządowych) w Irlandii dla liderów środowisk polonijnych.

Okres trwania: kwiecień 2016 □ grudzień 2016

Źródło finansowania: Senat RP

“National Integration Evaluation Mechanism. Measuring and improving integration of beneficiaries of international protection”

Projekt polega na monitorowaniu polityki integracji migrantów przymusowych w 15 państwach i prowadzeniu działań rzeczniczych dążących do zmian w tej dziedzinie w ramach

polityk krajowych. W 2016 roku odbyła się oficjalna inauguracja projektu oraz pierwsza faza badania ewaluacyjnego.

Okres trwania: październik 2015 □ wrzesień 2021

Źródło finansowania: Fundusz Azylu, Migracji i Integracji UE oraz budżet państwa

„Kryzys migracyjny z perspektywy lokalnej. Holenderskie i polskie doświadczenia w zakresie integracji”

Koordynatorka: Karolina Grot

Przeprowadzono badanie oraz opracowano analizę na temat holenderskich i polskich doświadczeń w zakresie integracji uchodźców. Międzynarodowa konferencja posłużyła wymianie doświadczeń w dziedzinie integracji pomiędzy ekspertami i praktykami z Polski, Królestwa Niderlandów i Komisji Europejskiej.

Okres trwania: czerwiec 2016 □ listopad 2016

Źródło finansowania: Ambasada Królestwa Niderlandów, Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie

Obserwatorium Równości Płci

„(Nie)równość płci w prawie”

Koordynatorki: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska

Ekspertki: Aleksandra Niżyńska, Izabela Przybysz

Zidentyfikowaliśmy luki prawne, które powodują dyskryminację ze względu na płeć oraz przejrzelśmy istniejące przepisy pod kątem zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn. W wyniku monitoringu opublikowano [Zieloną Księgę nierówności w prawie](#) zawierającą rekomendacje dotyczące zmian prawnych w obszarach ochrony zdrowia i rynku pracy. Ważnym komponentem projektu było informowanie o problemie nierówności w prawie prawników z zakresu rynku pracy i ochrony zdrowia, ale także praktyków i teoretyków prawa zainteresowanych kwestią dyskryminacji ze względu na płeć oraz osób nie mających wykształcenia prawniczego, którym bliskie są kwestie równości płci.

Okres realizacji: sierpień 2014 – luty 2016

Źródło finansowania: fundusze norweskie w ramach programu „Obywatele dla Demokracji”

„Przemoc wobec kobiet □ dobre praktyki zbierania danych statystycznych przed administracją publiczną”

Ekspertki: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska

Głównym celem projektu była diagnoza krajowego systemu zbierania danych statystycznych, dotyczących przemocy wobec kobiet, przez organy administracji publicznej.

Powstała ekspertyza stała się częścią kompleksowej analizy porównawczej nt. zbierania danych o przemocy przez wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej.

Okres realizacji: grudzień 2015 – styczeń 2016

Źródło finansowania: Istituto per la Ricerca Sociale

„Równość płci w polskich politykach publicznych”

Ekspertki: Małgorzata Druciarek, Izabela Przybysz

Celem projektu było wsparcie instytucjonalne Obserwatorium Równości Płci w działaniach monitoringowych, organizowaniu seminariów i debat, zabieraniu głosu w debacie publicznej oraz pracach analitycznych. Dzięki projektowi ORP mogło reagować na bieżące działania rządu w zakresie równych praw kobiet i mężczyzn.

Okres realizacji: luty 2016 – grudzień 2016

Źródło finansowania: Fundacja im. Heinricha Bölla

„Wiosenne porządki czyli jak Szwedzi i Polacy dzielą się obowiązkami domowymi”

Koordynatorka: Małgorzata Druciarek

Ekspertki: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska, Aleksandra Murawska

W ramach działania zaprezentowano aplikację mobilną MICASA, stworzoną przez ISP i agencję marketingową Performante. MICASA ma promować idee równego podziału obowiązków domowych we współczesnych związkach, oparta jest zaś na koncepcie tzw. grywalizacji - zamieniając codzienną konieczność w angażujące wyzwanie.

Okres realizacji: marzec 2016 - kwiecień 2016

Źródło finansowania: Ambasada Szwecji

„Równość płci w biznesie- praktyczne narzędzie realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w przedsiębiorstwach”

Koordynatorka: Małgorzata Druciarek

Ekspertki: Małgorzata Druciarek, Izabela Przybysz

ORP w partnerstwie z Fundacją Fundusz Współpracy, Fabryką Dobrych Praktyk i Pracodawcami Rzeczypospolitej Polskiej wypracowuje narzędzia realizacji równych szans kobiet i mężczyzn na stanowiskach kierowniczych i w zwiększenia uczestnictwa kobiet w procesach decyzji ekonomicznych. Obserwatorium odpowiedzialne jest za diagnozę metod zarządzania w średnich przedsiębiorstwach jeśli chodzi o zasadę równości płci.

Okres realizacji: grudzień 2016 – lipiec 2018

Źródło finansowania: Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój UE

„Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnościami. Diagnoza i potrzebne zmiany”

Koordynatorka: Aleksandra Kobylińska

Ekspertki: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Kobylińska

Projekt polega na zdiagnozowaniu potrzeb i sytuacji osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, które zdecydowały się zostać rodzicami. Ogólnopolskie badania są prowadzone w paradygmacie metodologii mieszanej (tzw. mixed-methods), łączącej metodologię badań jakościowych i ilościowych. W ramach projektu prowadzone są indywidualne wywiady pogłębione, tzw. IDI – In-Depth Interview), a równolegle realizowany będzie komponent ilościowy (kwestionariusz ankiety on-line CAWI – Computer Assisted Website Interview). ISP przygotowuje rekomendacje dotyczące rozwiązań prawnych i instytucjonalnych ułatwiających rodzicom z niepełnosprawnościami pełnienie ról macierzyńskich i ojcowskich.

Okres realizacji: listopad 2016 – kwiecień 2018

Źródło finansowania: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych